ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ'.—ΑΡΙΘ. 48

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀντιπρόσωπος.
Φιλελληνική Πινακοθήκη: Οὐάσιγκτων Ἔρβινγκ, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Δυμπεράκης ὁ πειρατής. Σελίδες ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὑπὸ Σ' (συνέχεια).
Γιατὶ δὲν μοῦ τὸ λές; Ποίησις Γ. Μαρτινέλη.
Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἔδισων, βιογραφία κατὰ τὸν L. Figuier. Μετάφρασις Α. Κ. (τέλος).
Κλεοπάτρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες Ἀνέκδοτα—Περίεργα—Ποικίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

Ἡμιλλῶντο πρό τινος οἱ προέχοντες τῶν δούλων Ἑλλήνων τίς νὰ ψηφισθῇ ἀντιπρόσωπος αὐτῶν, καὶ ἐρχόμενος ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων ἄκρων τῆς ὁμόρου, νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν κοινὴν χαρὰν ἐπὶ ταῖς πανδήμως τελουμέναις βασιλικαῖς ἑορταῖς καὶ ἐπετείοις.

Εὐάρεστος ἐκδρομὴ ὑπὸ ἀνέφελον οὐρανὸν, ἐπίσκεψις εἰς κῆπον, ἐν ᾧ θὰ ἔδρεπέ τις μειδιάματα βασιλικὰ καὶ παράσημα τοῦ Σωτῆρος, ἤτό τι ὡραῖον, ὅπερ πάντες ἐπεθύμουν καὶ μετὰ ζήλου ἐπεδίωκον.

Ἀλλ' ἡ ἅμιλλα ἐκείνη ποσῶς δὲν ἦτο κινδυνώδης καὶ ἐπώδυνος, οἱ δὲ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος, οἱ πανταχοῦ διεσπαρμένοι, ὑπεμειδίων....

Ἂς ἴδωσιν ἤδη, ὅτε ἀνέτειλαν αἱ ἡμέραι τῶν δεινῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν κινδύνων, ὅτι δὲν ἠλαττώθη ἡ προθυμία καὶ ἡ ἅμιλλα. Ἂς ἴδωσιν, ὅτι ἡ πρὸς τὸν Γολγοθᾶ ὁδὸς ἔχει πολλοὺς περιπατητάς. Ἂς ἴδωσιν, ὅτι τὸν βαρὺν σταυρὸν πάντες εἶνε πρόθυμοι νὰ ἐγείρωσι, καὶ ὅτι, ὅπως εἰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις, οὕτω καὶ εἰς μαρτύρια καὶ διωγμοὺς οἱ δοῦλοι Ἕλληνες πολλούς, ἀπείρους δύνανται νὰ ἐκπέμψωσιν ἀντιπροσώπους.

*

Παρῆλθεν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἡ διαμαρτυρία τοῦ δούλου περιωρίζετο εἰς στεναγμοὺς ὑποκώφους. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας ἐπιπνέον ἐξ Ἑλλάδος, ἐνίσχυσε τὴν πανελλήνιον συνείδησιν καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἱκανὴν εἰς ἔργα γενναιότερα. Κατ' οὐσίαν ἠλευθέρωσεν ἤδη τοὺς δούλους, πρὶν ἢ καὶ κατὰ τύπους ἀπορρίψωσιν οὗτοι τὸ φρικτὸν τοῦτο ὄνομα. Τοὺς ἠλευθέρωσεν. Ἄλλως δὲν θὰ ἤγειρον ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν, δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ προτάξωσι τὸν ἄοπλον λόγον εἰς τὰς ἐνόπλους τοῦ τυράννου χεῖρας. Δὲν θὰ διεδήλουν πόθους ἐθνικοὺς κατὰ ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας ἐκεῖ, ὅπου οὐδὲ νὰ στενάξῃ εἷς εἶχεν ἄλλοτε τὸ δικαίωμα.

Ἀλλ' ἀπαιτοῦνται ἀκόμη μαρτύρια πρὸς ἐπισφράγισιν τῆς ἐλευθερίας ταύτης. Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν δεικνύουσιν, ὅτι ταχέως θὰ συμπληρωθῇ τὸ μαρτυρολόγιον τῆς πατρίδος καὶ περιφρονοῦντες τοὺς πόνους προσέρχονται πρόθυμοι οἱ ἀθληταί, ἵνα δράξωσι τοὺς τελευταίους στεφάνους.

*

Ἐπίζηλος ἦτο ἡ θέσις τῶν κατὰ τὰς εὐθύμους ἑορτὰς ἀντιπροσώπων τῆς δούλης. Ἀλλὰ πόσον μᾶλλον ζηλωτὴ καὶ ἔνδοξος ἡ τῶν τελευταίων αὐτῆς ἀντιπροσώπων ἐν τοῖς μαρτυρίοις τῆς πατρίδος!

Καὶ δὲν εἶνε ἄλλοι· αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἤρχοντο τότε μὲ τὸ παράπονον κεκρυμμένον ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὰς περιπαθεῖς εὐχὰς εἰς τὸ στόμα, αὐτοὶ βαδίζουσιν ἤδη τὴν ὁδὸν τοῦ διωγμοῦ, τῆς ἐξορίας, τοῦ θανάτου· ἀλλ' ἀντὶ παραπόνου θεία αἴγλη τοὺς περιβάλλει, ἡ ἐλπίς, ὅτι αὐτοὶ εἶνε τὰ τελευταῖα, τὰ τιμιώτερα θύματα.

*

Ἑνὸς τῶν θυμάτων τούτων, ἑνὸς τῶν συμπαθεστέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐν τῇ δούλῃ πνέοντος Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἑνὸς τῶν μαρτύρων τῶν τελευταίων ἡμερῶν θὰ τελέσῃ αὔριον τὰ μνημόσυνα ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Τίνα παράσημα, καὶ ἀδαμαντοκόλλητα ἂν ἦνε, δὲν θὰ ὠχριάσωσι πρὸ τῆς λάμψεως ἥτις περιβάλλει τὴν μνήμην του; Τίς ὑστεροφημία ποθεινοτέρα ἐκείνης, ἣν καταλείπει ὁ τιμήσας τὴν πατρίδα του, οὐχὶ μόνον ἐν ἡμέραις ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων, ἀλλὰ καὶ ἐν εἱρκταῖς φοβεραῖς καὶ διωγμοῖς ἀλγεινοῖς καὶ ἐξορίᾳ ἐπωδύνῳ καὶ φονικῇ, διὰ τοῦ μαρτυρίου του δὲ συνταμὼν τῶν ἀδελφῶν του τοὺς πόνους καὶ τὰς ὀδύνας;

Καὶ ποῖαι τιμαὶ ἀποδιδόμεναι εἰς ζῶντας ἰσχυροὺς, δύνανται νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὴν ἱερὰν κατάνυξιν, ἣν θὰ διεγείρῃ αὔριον ὑπὸ μυρίων ἐπαναλαμβανόμενον στομάτων τὸ ὄνομα τοῦ Πασχίδου;

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΝΓ

I

Εὑρισκόμεθα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας πολέμου. Εἶνε κομψὴ μικρὰ πόλις, ἧς τὸ πλεῖστον τῶν οἴκων φαίνεται ὅτι μετεφέρθησαν ἐξ Ἀμστελοδάμου ἢ Χάγης.. Μεγίστη ἐπικρατεῖ ἔξαψις. Χαρὰ καὶ φαιδρότης ἀκτινοβολεῖ εἰς τὸ πρόσωπον πάντων. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδες τρέχουσιν ἀνὰ τὰς ὁδούς, ὅπως ἴδωσι διακεκριμένον ἐπισκέπτην ἄρτι ἀφιχθέντα ἐκεῖ. Εἶνε ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων.

— «Ἐδῶ εἶνε ἕνα ἀγοράκι, φέρον τὸ ὄνομα τῆς ἐκλαμπρότητός σας», — ἀνεφώνησε Σκωτὶς ὑπηρέτρια, προσπαθοῦσα νὰ διασχίσῃ τὰ πλήθη ὅπως παρουσιάσῃ εἰς αὐτὸν τετραετὲς μειράκιον, ὅπερ ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας της. Ὁ πρῶτος πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔστη ἐπὶ μίαν στιγμήν, παρετήρησε τὸν μέλλοντα αὐτοῦ βιογράφον καὶ ηὐλόγησεν αὐτόν. Ἡ μεταξὺ τοῦ *παιδὸς* καὶ τοῦ *ἀνδρὸς* αὕτη συνάντησις εἶχέ τι τὸ μυστηριῶδες. Ὁ μέγας τῆς Βιργινίας στρατιώτης καὶ πολιτευτὴς ἦν ὁ ἐλευθερωτὴς νεαροῦ ἔθνους καὶ ὁ ἱδρυτὴς τῆς μεγίστης τῶν δημοκρατιῶν, ἣν ποτὲ ὁ κόσμος ἐθεάσατο· ὁ δὲ νεαρὸς αὐτοῦ φερώνυμος Οὐάσιγκτων Ἔρβινγ ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ ὁ ἱδρυτὴς νέας φιλολογίας κατεχούσης ἤδη σπουδαίαν καὶ ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῇ μεγάλῃ δημοκρατίᾳ τῶν γραμμάτων.

Τὸ χάσμα τὸ διαχωρίζον τὸν Ἔρβινγ τῶν προγενεστέρων Ἀμερικανῶν συγγραφέων εἶνε βαθύτατον. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ φιλολογία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 1809, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἔρβινγ ἐδημοσίευσε τὴν *Ἱστορίαν τῆς Νέας Ὑόρκης* ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Διέδριτζ Νικερμπῶκερ. Ἐξαιρέσει δὲ δύο ἢ τριῶν σπουδαίων συγγραφέων, οἵτινες ἔγραψαν περὶ Πολιτικῆς καὶ Νομικῆς ἐπιστήμης, τὰ καθαρῶς φιλολογικὰ προϊόντα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν ὀλίγιστα καὶ τόσον μικροῦ λόγου ἄξια, ὥστε ἐλησμονήθησαν καὶ οὐδεμία μνεία γίνεται αὐτῶν.

Ἐὰν φυλλομετρήσωμεν τὰς σελίδας τοῦ Α' τόμου τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ «Φιλολογικοῦ Περιοδικοῦ» ἐκδιδομένου τῷ 1803 ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Β. Βράουν θὰ ἴδωμεν, ὅτι *οὔτε κὰν ἐν πρωτότυπον ἄρθρον ὑπάρχει ἐν αὐτῷ*. Ὅθεν τὸ περιοδικὸν τοῦτο τυγχάνει ἀληθὲς κάτοπτρον τῆς πραγματικῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ ἡ Ἀμερικανικὴ φιλολογία εὑρίσκετο πρὸ τοῦ Ἔρβινγ.

Δικαίως λοιπὸν ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβινγ θεωρεῖται παρὰ πάντων ὁ ἀκρογωνιαῖος λί-

θος τοῦ ἐν Ἀμερικῇ λαμπροῦ καὶ ἐξόχου φιλολογικοῦ οἰκοδομήματος, ἐφ' οὗ ᾠκοδόμησαν λίαν ἐπιτυχῶς οἱ μυθιστοριογράφοι Κάουπερ καὶ Χήθωρου, οἱ ἱστορικοὶ Πρέσκωτ καὶ Μπάνκρωφτ, οἱ ποιηταὶ Χάλλεκ, Μπράϊαντ, Λόνγφελλω, Χοῦλμς, οἱ συγγραφεῖς Νέδυς καὶ Πώλδινγς, ὁ τραγικὸς Σίμμς, ὁ φιλόσοφος Ἔμερσων, ὁ μέγας οἰκονομολόγος Οὐέϊλανδ, καὶ οἱ βιογράφοι καὶ κριτικοὶ Θεόδωρος Τώκερμαν καὶ Οὐίλλης.

II

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβινγ, ὁ ἱδρυτὴς τῆς Ἀμερικανικῆς φιλολογίας καὶ ὁ ἄγαν φιλέλλην, ὁ μετὰ τοῦ Μπρᾴαντ, Χάλλεκ καὶ ἄλλων ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐγεννήθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, τὴν 3ην Ἀπριλίου 1783, ἐξεπαιδεύθη ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος καὶ ἀπεφοίτησε πρὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἐνδεκαετὴς ἐχορήγει εἰς τὸ «Ἑβδομαδιαῖον Μουσεῖον», περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, διατριβὰς καὶ ἄρθρα σπουδαῖα. Πρὸς δὲ τούτοις ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ ἀδελφοῦ του «Τὰ Πρωϊνὰ Χρονικὰ» σειρὰν σατυρικῶν ἐπιστολῶν, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἰωνάθαν Ὄωλδσταῖλ.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1804 ὁ Ἔρβινγ ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην· περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Γαλλίαν, Ἱσπανίαν, Ἀγγλίαν καὶ ἄλλας χώρας· ἀνῆλθε μέχρι τῶν κρατήρων τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Αἴτνης· ἐπεσκέφθη τὸ ἐν Παρισίοις δωμάτιον τῆς δυστυχοῦς Μαρίας Ἀντωνιέττας, ἐν ᾧ ἦν περιωρισμένη· εἶδε τὸν νεαρὸν Ναπολέοντα ἐν Βιέννῃ καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς «Ἐλευθερωθείσης Ἱερουσαλὴμ» τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ Τάσσου, περὶ ὧν λέγει, ὅτι ὑπάρχει μεγίστη ὁμοιότης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν τοῦ Βύρωνος. Ἀκολούθως ἐπεσκέφθη τὰ γραφικώτερα μέρη τοῦ Δουνάβεως, πρὸ πάντων τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου Δώρστεϊν, ἔνθα Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος ἐφυλακίσθη ἐπὶ δύο περίπου ἔτη. Διαρκούσης τῆς ἐν Εὐρώπῃ διαμονῆς του ἐγένετο εἰδήμων πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ συνεσχετίσθη μετὰ τῆς κυρίας Στάελ, τῆς λαίδης Μπέσιγκτων, τοῦ βαρώνου Δὸν Χούμβωλδ, Φωσκόλου, Μοῦαρ, Χάλλαμ, Σκώττ, τοῦ Θωμᾶ Χοῦπ συγγραφέως τοῦ *Ἀναστασίου* καὶ ἄλλων σοφῶν. Μετὰ διετίαν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐσπούδασε τὴν νομικὴν καὶ ἐγένετο διδάκτωρ.

III

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1807, ὁ Ἔρβινγ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Οὐίλλιέλμου καὶ τοῦ Ἰωάννου Κ. Πώλδινγ ἐδημοσίευσαν ψευδωνύμως τὸ *Σαλμαγούνδη*, περιοδικὸν σατυρικὸν προξενῆσαν ἐν Ἀμερικῇ οὐ σμικρὰν ἐντύπωσιν. Μεγίστη δὲ ἐξεδηλώθη παρὰ πάντων περιέργεια, ὅπως μάθωσι τοὺς πραγματικοὺς συντάκτας, τοὺς ἀναλαβόντας τὸ δυσχερὲς ἔργον τοῦ νὰ θέλγωσι καὶ διορθώνωσι συγχρόνως τὰ ἤθη τῆς ἀμερικανικῆς κοινωνίας. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐν αὐτῷ δημοσιευθέντων ἦσαν ἰδίως τὰ προϊόντα τοῦ καλάμου του καὶ πανταχοῦ διορᾶται ἡ ἔξοχος φαντασία καὶ ὁ λεπτότατος καὶ εὐφυὴς σατυρικὸς αὐτοῦ οἶστρος. Τὸ *Σαλμαγούνδη* ἔσχεν ἐν Ἀμερικῇ μεγαλειτέραν ἐπιτυχίαν παντὸς ἄλλου προγενεστέρου τοιούτου εἴδους ἔργου, καὶ οὐδὲν ἄλλο ὑπερέβη αὐτὸ ἐξ ὅσων ἀκολούθως ἀνεφάνησαν. Μετετυπώθη ἐν Λονδίνῳ τῷ 1811, καὶ ἐπηνέθη παρὰ πολλῶν ἄλλων λογίων.

Τῷ 1809 ὁ Ἔρβινγ ἐδημοσίευσεν *Ἱστορίαν τῆς Νέας Ὑόρκης*, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Διέδριτζ Νικερμπώκερ, ἥτις κατέταξεν αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σατυρικῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐγένετο ἀφορμή, ὅπως γείνῃ γνωστὸν τότε πρῶτον ἐν Εὐρώπῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.*

Πρὸς τούτοις ἐπηνέθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τοῦ Τζάϊλδ Χάρωλδ, καὶ ὁ σοφὸς Πώλδινγ ἀπεκάλεσεν αὐτὴν *μέγα ἐθνικὸν ἔργον*. Τέλος ὁ σὶρ Οὐάλτερ Σκώττ,—ὁ δημοτικώτερος τῶν ἄλλων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὃν ὅμως ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Βύρωνος ἤρξατο νὰ ἐπισκιάζῃ, — πολλοὺς ἐπαίνους ἐπεδαψίλευσεν αὐτῇ. Καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἔργου ὑπῆρξε μεγίστη. Καίτοι δὲ πολλοὶ τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ οἰκούντων Ὁλλανδῶν ἐξέλαβον αὐτήν, ὡς σάτυραν κατὰ τῶν πατέρων των, οὐχ ἧττον προϊόντος τοῦ χρόνου ἐνόησαν, ὅτι ἐν τοῖς σατυρικοῖς ἐκείνοις πλάσμασιν τοῦ Ἔρβινγ οὐδὲν ὑπῆρχε τὸ κακεντρεχές, ἀπεχθὲς καὶ φθονερόν· ὡς ἐκ τούτου σήμερον, οἱ σεβασμιώτεροι τῶν πολιτῶν τῆς Νέας Ὑόρκης, μεθ' ὑπερηφανείας ἀναφέρουσι τὴν ἐκ τῶν ἀρχαίων οἰκογενειῶν τῶν Νικερμπῶκερ καταγωγήν των.

Καίτοι ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς φιλολογίας οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἐν τῇ Ἀγγλικῇ γινώσκομεν ὠραιότερον καὶ ἀνώτερον αὐτοῦ, καίτοι ἴσως ἀνεγνώσθη πλειότερον καὶ μετὰ μείζονος ἡδονῆς παντὸς ἄλλου ἐκ τῶν τοῦ Ἔρβινγ οὐχ ἧττον ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἶνε μᾶλλον jeu d'ésprit κατάλληλον διὰ τὰς στήλας περιοδικοῦ σατυρικοῦ ἢ δι' ἔργον ἐκτενὲς ὡς ἡ *Ἱστορία τῆς Νέας Ὑόρκης*. Νὰ συγγράψῃ τις ἐν εἴδει σατύρας ὁλόκληρον Ἱστορίαν φρονοῦμεν, ὅτι εἶνε ἰδέα λελανθασμένη, οἱ δὲ μεγάλοι ἱστορικοὶ ἤθελον βεβαίως ἀποκηρύξῃ αὐτήν.

Τῷ 1813 ὁ Ἔρβινγ ἀνέλαβε τὴν σύνταξιν τοῦ περιοδικοῦ «Ἀνακλέτικ», ἐκδιδομένου κατὰ μῆνα ἐν Φιλαδελφείᾳ. Ἐν αὐτῷ ἔγραψε πολλὰς βιογραφίας τῶν περιφανεστέρων ἀνδρῶν, ὧν αἱ κυριώτεραι εἰσὶν αἱ τῶν Ἀμερικανῶν Πῶρτερ καὶ Μπόρρως καὶ τῶν Ἄγγλων ποιητῶν Βύρωνος, Μοῦαρ καὶ Καμπέλλου.

* Ὁ Μώρρεὺς ἔγραψε πρὸς αὐτόν:
«Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἱστορίας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἧς ὑπῆρξα καίτοι βραδέως ὁ ἐκδότης, διολογοῦμαι λίαν εὐτυχής, ἐνόησα τὴν πρὸς τὸ συγγράφειν ἱκανότητα καὶ μεγαλοφυΐαν ὑμῶν. Εἶνε, πιστεύω, κατὰ τὸ παρόν,—καὶ μόνον κατὰ τὸ παρόν,—τὸ Opus magnum, τοῦ ὑμετέρου καλάμου. Ἡ «Ἱστορία» λίαν εὐηρέστησε τὸ κοινὸν ἐνταῦθα. Οἱ χαρακτῆρες καὶ αἱ σκηναί, ἃς τοσοῦτον ἐντέχνως διεδραματίσατε καὶ ζωηρῶς ἐζωγράφισατε μὲ κατεγοήτευσαν. Ἡ ὑπ' ἐμοῦ ἔκδοσις εἶνε ὁμοιόμορφος πρὸς τὴν τοῦ Σκέτσ-Μποῦκ, ἀλλὰ φρονῶ, ὅτι δὲν εἶνε τὸ κατάλληλον σχῆμα, προτίθεμαι δὲ νὰ ἀναδημοσιεύσω αὐτὴν εἰς μέγα ὄγδοον ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε τόμων, ὡς τὰ ποιητικὰ ἔργα τοῦ λόρδου Βύρωνος».

IV

Μετὰ τινα ἔτη ὁ Ἔρβινγ, ἕνεκα τῆς πτωχεύσεως τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, οὕτινος ἐτύγχανε συνέταιρος ὑπεχρεώθη νὰ ἀπέλθῃ εἰς Λονδῖνον, καὶ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν ὡς μέσον βιοποριστικόν. Ἐδημοσίευσε δὲ ἐν βραχεῖ διαστήματι σειρὰν ἔργων ἐπαινεθέντων ὑπὸ τῶν Ἄγγλων κριτικῶν, καὶ προσεκτήσατο δημοτικότητα ἀνωτέραν παντὸς ἄλλου τῶν συγχρόνων αὐτοῦ Εὐρωπαίων.

Τὸ πρῶτον φιλολογικὸν ἔργον δημοσιευθὲν ἐν Λονδίνῳ παρὰ τοῦ Ἔρβινγ, ἦν τὸ *Σκέτσ — Μποῦκ*, ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἑορτῶν, διασκεδάσεων, παραδόσεων καὶ χαρακτήρων,— ἀντικείμενα δυσκολώτατα διὰ ξένον. Ἐξέδωκε δὲ τοῦτο καθ' ὃν χρόνον ἡ δημοσία ὄρεξις ἐτρέφετο μέχρι κόρου ἐκ τῶν ὡραίων καὶ ἠθικῶν μυθιστορημάτων τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Σκώττ καὶ ἡ ποιητικὴ φήμη τοῦ Μοῦαρ, Βύρωνος, Καμπέλλου καὶ Βῶλκερς εὑρίσκετο ἐν τῷ ζενὶθ αὐτῆς. Πλήν, εἰρήσθω πρὸ τιμῆν αὐτοῦ, ὅτι μὲ ὅλα ταῦτα τὰ προσκόμματα προσεκτήσατο ἀμέσως μεγίστην φήμην, καὶ μάλιστα εἰς κλάδον φιλολογίας μὴ καλλιεργηθέντα μετὰ διακεκριμένης ἐπιτυχίας ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γώλσμιθ, καὶ ἐξαιρέσει τοῦ Γώλσμιθ οὐδέποτε πλέον μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀδδισῶνος καὶ Στήλ.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἄλλων λογίων ὑποστηρίζουσιν, ὅτι ὑπάρχει μεγίστη ὁμοιότης μεταξὺ Ἔρβινγ καὶ Ἀδδισῶνος, ἀλλὰ φρονοῦμεν, ὅτι ἐὰν ἐξετάσωμεν ἀμερολήπτως καὶ εἰλικρινῶς ἀμφοτέρους θα ἴδωμεν, ὅτι οὐδεμία ὁμοιότης ὑπάρχει εἰμή, ὅτι ἀμφότεροι ἔγραψαν εἰς ἁπλοῦν, εὔληπτον καὶ γλαφυρὸν ὕφος, ἀποκηρύξαντες, οὕτως εἰπεῖν τὴν κοπιώδη μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ἰόνσωνος καὶ Γίββωνος. Ὁ Σαμουὴλ Ρῶγγερς οὗτινος τὰ ἐπιγράμματα πολλάκις ἠδίκησαν τὴν γενναίαν καὶ εὐγενῆ αὐτοῦ καρδίαν, λέγει, ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβινγ ἦτο ὁ Ἀδδισων τῆς Ἀμερικῆς. Οὐδόλως ἀσπαζόμεθα τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Ἄδδισων ἔσχε κλασικὴν ἐκπαίδευσιν ἐν Τζάρτερ — Χάους καὶ Ὀξφόρδῃ, ἦτο δὲ καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἄνθρωπος τῶν βιβλίων, καὶ ὁ ἐπιφανέστερος κριτικὸς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ὁ Ἔρβινγ οὐδέποτε ἐφοίτησεν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις, οὐδὲ ὑπῆρξε μέγας ἀναγνώστης, ἐὰν δὲ ἦτο ἄξιος κριτικός, ἀγνοοῦμεν, διότι οὐδέποτε ἔδωκεν ἡμῖν δείγματα τῆς κριτικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος. Ὁ Ἄδδισων ἐκέκτητο πληρεστάτην γνῶσιν τῶν λατίνων ποιητῶν καὶ ἔγραφεν ἀναμαρτήτως λατινικοὺς στίχους. Ὁ Ἔρβινγ οὐδέποτε διίσχυρίσθη, ὅτι εἶχε γνῶσιν τῶν κλασικῶν καὶ φρονοῦμεν, ὅτι οὐδέποτε ἔγραψεν ἕνα στίχον ἐν τῇ λατινικῇ ἢ ἑλληνικῇ. Ὁ Ἄδδισων ἦν ποιητής, ὁ Ἔρβινγ οὐδέποτε ὑπῆρξε τοιοῦτος. Ἐνταῦθα ὅμως εἰρήσθω, ὅτι ἐξαιρέσει δύο ἢ τριῶν λαμπρῶν ὕμνων, οἵτινες θὰ ὑπάρχωσιν ἑνόσῳ ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα θὰ λαλῆται, καὶ δύο ἢ τριῶν ἀποφθεγματικῶν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡραίων ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ *Κάτωνος*, πάντα τὰ ἄλλα ποιητικὰ προϊόντα

τοῦ Ἀδδισῶνος ἐλησμονήθησαν καὶ οὐδεὶς πλέον ἀναγινώσκει αὐτά. Ἀλλ' ἡ τοῦ Ἔρβινγ εὐφυεστάτη εὐτραπελία δὲν εἶνε κατωτέρα τῆς ἀστείας δριμύτητος τοῦ Ἀδδισῶνος ἡ δὲ λεπτότης καὶ χάρις τῶν χαρακτηρισμῶν σχεδὸν ἴση· ἡ κρίσις του ἐφ' ὅλων τῶν ἠθικῶν ἀντικειμένων ἐπίσης ὑγιὴς καὶ ἀληθής, αἱ ἀνθρώπινοι συμπάθειαι μᾶλλον περιληπτικαί, τρυφερώτεραι καὶ ἀγνότεραι, καὶ ἡ ποιητικὴ φαντασία, καίτοι οὐδέποτε ἐξεδηλώθη διὰ στίχων ὅμως εἶνε ὑπερβαλόντως ἀνωτέρα τῆς τοῦ Ἀδδισῶνος. Μίαν χορδὴν τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας,—τὴν τοῦ πάθους, —ἧς τὴν γλυκείαν καὶ μελαγχολικὴν μουσικὴν ὁ Ἄδδισων φαίνεται, ὅτι οὐδέποτε ἠσθάνθη, ὁ Ἔρβινγ ἔκρουσε μὲ χεῖρα διδασκάλου. Ἔμαθε δὲ τὴν τέχνην ταύτην ἐν τῷ σχολείῳ τῆς πρωΐμου ἀποτυχίας. Ὅθεν τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου ἀντικατοπτρίζονται ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Ὁ Ἄδδισων μετὰ μακρὸν ἔρωτα συνεζεύχθη *πλουσίαν ἠρωΐδα*. Ὁ Ἔρβινγ ὅμως ἤθελε προτιμήσῃ νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν Ἑκάτην ἢ τὴν κόμησσαν τοῦ Οὐώργουϊκ. Νέος ἠράσθη, καὶ σὺν τῷ θανάτῳ τῆς ἐρωμένης του ἐνεταφίασε πάντα τὰ περὶ ἔρωτος αἰσθήματα αὐτοῦ. Μόνον ὡς συγγραφεῖς ποικίλων πραγματειῶν δύνανται νὰ συγκριθῶσιν. Ὁ Ἔρβινγ ὑπερέχει τοῦ Ἀδδισῶνος κατὰ τὴν εὐστροφίαν καὶ ταχινόμησιν τῆς ὕλης, ὁ δὲ Ἄδδισων κατὰ τὸν κλασικὸν χρωματισμόν· οὐδέποτε δὲ συνέγραψεν ἱστορίαν ἐνῷ ὁ Ἔρβινγ ἔδρεψεν ἀμαράντους δάφνας ὡς μέγας ἐθνικὸς ἱστοριογράφος.

V

Τῷ 1819 ὁ Ἔρβινγ ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Γεώφφρεῦ Κρεῦὼ τὸ *Σκέτσ-Μποῦκ*, περιέχον διάφορα διηγήματα, τὸ ὅλον τριάκοντα τρία· ἐξ ὧν «Ἡ Διαρραγεῖσα καρδία», «Ἡ Χήρα καὶ τὸ τέκνον αὐτῆς», «Ἡ Σύζυγος», «Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγροτικὸς Βίος», «Τὸ Οὐέστμινστερ Ἄεβεϋ», «Ἡ Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων», «Μία Κυριακὴ ἐν Λονδίνῳ», «Τὸ Στράτφωρδ-ὀν-Ἄεβων», «Ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν βιβλία», «Ὁ Ρίπ-Βαν-Οὐίγκλ», καὶ «Ἡ Παράδοσις τοῦ Σλήπυ Χόλλω», εἰσὶ πλήρη πάθους καὶ καλλονῆς· μάλιστα δὲ ἡ Ἀγγλικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία ἀποκαλεῖ τὰ δύο τελευταῖα «τὰ ὡραιότερα ἐπινοήματα, ἅτινα ὁ αἰὼν οὗτος παρήγαγεν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, ἐξαιρουμένων τῶν τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Σκώττ». Καὶ πράγματι ταῦτα εἰσὶν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὡραιότερα πάντων τῶν ἄλλων. Αἱ ἐν αὐτοῖς ζωηραὶ εἰκόνες καὶ αἱ σφοδραὶ ἐντυπώσεις εἰσὶ τοσοῦτον ἐπιτυχεῖς, ὥστε τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι δυσκόλως ἡ δύνατο ἄλλος νὰ περιγράψῃ τόσον ἐντέχνως. Δι' ἱστορικῆς πολυμαθείας καὶ χρωμάτων ζωηρῶν περιγράφει τὰς διαφόρους τοποθεσίας, ἃς ἡ μεγαλοφυΐα ἢ ὁ ἱπποτισμὸς τοῦ μεσαίωνος ἀπεθανάτισαν. Τὰ μέρη ταῦτα ἐπεσκέφθη ὁ Ἔρβινγ αὐτοπροσώπως συλλέξας λεπτομερεῖς πληροφορίας παρὰ τῶν φρουρῶν τῶν ἱπποτικῶν ἐκείνων καὶ περικαλλῶν ἐπαύλεων ἢ παρὰ τῶν γραϊδίων τῶν φυλασσόντων τὴν ταπεινὴν στέγην, ἐν ᾗ ὁ δαιμόνιος Σαικσπεῖρος καὶ ὁ ἀθάνατος Βῶρος εἶδον πρῶτον τὸ φῶς.*

Τὸ *Σκέτσ - Μποῦκ* ἐθαυμάσθη παρὰ πάντων, προὐξένησε δὲ τόσην ἐντύπωσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὥστε οἱ πλεῖστοι ἀπέδωκαν αὐτὸ τῷ δεδοκιμασμένῳ καὶ νευρώδει καλάμῳ τοῦ σὶρ Οὐάλτερ Σκώττ, ὁ δὲ Βύρων ἔμαθεν αὐτὸ ἐκστήθους. Μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικήν, Ἰταλικὴν καὶ Ἱσπανικήν, καὶ τινα μέρη αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ εἶνε σημαντικώτατον· δὲν ὑπάρχει οἰκία ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς ὁποίας νὰ μὴ εὑρίσκηται. Ὁ δὲ Ἀμερικανὸς ἀπερχόμενος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὸ φέρει πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐγκόλπιον.

VI

Τῷ 1822 ὁ Ἔρβινγ συνέγραψε καὶ ἐξέδωκε τὸ *Μπρέϊτζμπριγκ-Χώλλ*, ἔνθα ἱστορεῖ χαρακτῆρας καὶ συμβάντα μετὰ τοσούτου πάθους, χάριτος καὶ ἀφελείας, ὥστε πολλοὶ τὸ προὐτίμησαν καὶ αὐτοῦ τοῦ *Σκέτσ - Μποῦκ*. Ὁ Ἀνακρέων Μοῦαρ λέγει: «Τὸ βιβλίον τοῦτο συγκινεῖ τὴν καρδίαν περισσότερον παντὸς ἄλλου». Μετεφράσθη εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ ἐτυπώθη ἐν Βερολίνῳ τῷ 1823.

Μετὰ πενταετίαν ἐδημοσίευσε *Διηγήματα Περιηγητοῦ*, ἔργον μὴ τυχὸν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς παρὰ τῆς δημοσιογραφίας. Ὁ Ἔρβινγ ὅμως οὐδόλως ἀπεθαρρύνθη. «Ἐὰν τὸ σύγγραμμά μου»,— ἔγραφε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς φίλον του,—«ἔχῃ φιλολογικὴν ἀξίαν, αἱ ἐπικρίσεις οὐδόλως θὰ ἐλαττώσωσιν αὐτήν, ἐὰν τοὐναντίον, τότε περιττὸν νὰ φροντίζῃ τις περὶ αὐτοῦ.... Εἰμὶ ἀπομεμονωμένος ἐν τῇ ἀγγλικῇ φιλολογίᾳ, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑποστηρίξεως ἢ ἐπιδράσεως, δι' ἧς ἡ δημοτικότης ἑνὸς συγγραφέως διατηρεῖται καὶ προάγεται. Δὲν ἔχω φιλολογικὴν *συμμορίαν*, ὅπως διασαλπίσῃ τὸ ὄνομά μου, οὐδένα συντάκτην *ἐπιθεωρήσεως*, ὅπως μὲ θωπεύσῃ ἐπὶ τῶν ὤμων· καὶ αὐτὴ ἡ *ἐπιθεώρησις* τοῦ ἐκδότου μου διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς πᾶν ἀμερικανικόν. Οὐδὲν ἔχω, ἐφ' οὗ νὰ βασισθῶ· εἰμὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ εὐμένειαν τοῦ πεφωτισμένου κοινοῦ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ὑπερήφανόν τι αἴσθημα ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὅπερ μὲ ὑποστηρίζει,— εἶνε δὲ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ προσεπάθησα νὰ ἐλκύσω τοὺς ἐπαίνους οὔτε μὲ ἐτρόμαξαν αἱ ἐπικρίσεις τῶν Ζωίλων, ἀλλ' ἀφῆκα τὰ ἔργα μου ἢ νὰ ὑψωθῶσιν ἢ νὰ ἐνταφιασθῶσι κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν».

Ἐν τούτοις δύο μεταφράσεις εἰς τὴν γαλλικὴν ἐγένοντο τοῦ ἔργου τούτου, δημοσιευθεῖσαι ἐν Παρισίοις τῷ 1829—30.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1825 — 26 ὁ Ἔρβινγ εὑρισκόμενος ἐν Βορδὼ ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ ἐν Ἱσπανίᾳ λογίου πρέσβεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. Ἀλεξάνδρου Χ. Ἔβερτ, ὅτι ὁ γραμματεὺς τῆς βασιλικῆς ἱσπανικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἱστορίας Ναββαρέτος ἐπρόκειτο ἐντὸς ὀλίγου νὰ δημοσιεύσῃ πολύτιμον συλλογὴν χειρογράφων ἀφορώντων τοὺς πλόας τοῦ Κολόμβου, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ πολλὰ σπουδαῖα ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντα ἐν τοῖς δημοσίοις ἀρχείοις, καὶ ὅτι θὰ ἦτο λίαν ἐπιθυμητὸν νὰ μεταφρασθῶσιν εἰς τὴν ἀγγλικήν. Ὁ Ἔρβινγ ἀμέσως μετέβη εἰς Μαδρίτην πρὸς μετάφρασιν αὐτῶν.

Ἡ συλλογὴ τοῦ Ναββαρέτου ἐδημοσιεύθη ἀμέσως μετὰ τὴν εἰς Μαδρίτην ἄφιξιν τοῦ Ἔρβινγ, ὅστις εὑρὼν αὐτὴν πλουσίαν ἐκ πολυτίμων χειρογράφων ἀγνώστων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπιχείρων δὲ νέον φῶς ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἀντὶ ἁπλῆς μεταφράσεως νὰ προπαρασκευάσῃ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλης φιλολογικῆς ὕλης εὑρισκομένης ἐν ταῖς δημοσίαις καὶ ἰδιωτικαῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἱσπανίας καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ τοῦ κ. Ρίτζο, ὅστις ἐκέκτητο συλλογὴν χειρογράφων καὶ βιβλίων μεγάλης ἀξίας, νέαν ἱστορίαν τοῦ μεγίστου συμβάντος τῶν νεωτέρων χρόνων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ βίος καὶ οἱ πλόες τοῦ Κολόμβου». Ἐπεδόθη δὲ ἀμέσως εἰς τὸ ἔργον μετὰ μεγίστης ἀφοσιώσεως, ἀποπερατώσας αὐτὸ μετὰ δύο ἔτη. Ὅταν δὲ σκεφθῶμεν, ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς ὕλης ἐξήχθη ἐξ ἀρχαίων χειρογράφων καὶ δυσαναγνώστων χρονικῶν ἐν ξένῃ γλώσσῃ, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοῦτο ὡς εὐγενὲς μνημεῖον τῆς φιλοπονίας καὶ τῶν φιλολογικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων τοῦ συγγραφέως.

Ὁ *Βίος τοῦ Κολόμβου* θεωρεῖται τὸ πρῶτον μέγα ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἔρβινγ. Ἐδημοσιεύθη δὲ τῷ 1829 ἐν ἐποχῇ κρισιμωτάτῃ, τοῦ μὲν Μοῦαρ ἀποτυχόντος εἰς τὸν *Βίον τοῦ Σέριδαν* τοῦ δὲ Σκώττ εἰς τὸν τοῦ *Ναπολέοντος*. Ὁ *Βίος τοῦ Κολόμβου* ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων τόμων· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ περιγράφει δι' ὕφους ὁμαλοῦ καὶ σοβαροῦ τὰς πικρὰς δοκιμασίας καὶ τὰ μαρτύρια, ἅτινα ἐδοκίμασεν ὁ δαιμόνιος ἐκεῖνος ἀνὴρ τῶν θαλασσῶν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ νέου κόσμου, καὶ τὴν ἀδικίαν, ἣν ὑπέστη παρὰ τοῦ πλουσίου ἐμπόρου τῆς Φλωρεντίας, μὴ τυχὼν οὔτε τῆς ἠθικῆς ἐκείνης ἀνταμοιβῆς, ὑπὲρ ἧς θὰ παρέβλεπεν ἴσως τὰ πάντα, τοῦ νὰ δώσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀνακαλυφθείσας νέας χώρας. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἱστορεῖ ἐκτενῶς τὸν πρώτον πλοῦν τοῦ Κολόμβου, τὰς περιπετείας καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ὑπέστη αὐτός τε καὶ οἱ ἀδελφοί του παρὰ τῶν αὐτοχθόνων καὶ ἐπαναστατῶν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἱσπανιόλας καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀχαριστίαν

* Κατὰ πρῶτον ὁ Ἔρβινγ προσέφερε τὸ Σκέτσ-Μποῦκ τῷ μεγάλῳ ἐκδότῃ τοῦ Λονδίνου Μώρρεϋ, ὅστις ἠρνήθη τὴν ἔκδοσιν, διὰ τὸν ἁπλοῦν λόγον, ὅτι ὡς ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις δὲν θὰ ἦτο λίαν ἐπικερδὴς δι' ἀμφοτέρους. Ἀκολούθως ὅμως τῇ συστάσει τοῦ Σκώττ ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν, ἡ δὲ μεγίστη ἐπιτυχία τοῦ ἔργου καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀκολούθου ἐπιστολῆς:

«Ἐν Λονδίνῳ, τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1820.

Κύριε,

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὑμετέρου ἔργου ὑπερέβη τοὺς ἐμπορικούς μου ὑπολογισμούς, παρακαλῶ νὰ σύρητε ἐπάνω μου διὰ τὸ ποσὸν 110 λιρῶν στερλινῶν ἐκτὸς τῶν συμπεφωνημένων ὅρων κ.τ.λ.

Ἰωάννης Μώρρεϋς».

Ἀλλ' ὁ Μώρρεϋς δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν μεγάλην ταύτην δωρεάν. Ἰδὼν τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιτυχίαν τοῦ Σκέτσ - Μποῦκ ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἔρβινγ καὶ δευτέραν ἐπιστολὴν ὑπὸ μηνολογίαν 29 Ἰουνίου 1821, «παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δεχθῇ ἔτι ὡς ἐλάχιστον δῶρον 100 λίρας στερλίνας».

τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας. Ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ καὶ τελευταίῳ τόμῳ περιγράφει τὸν τέταρτον αὐτοῦ πλοῦν, ἀφηγούμενος πολλὰ περὶ τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἀτυχοῦς αὐτοῦ ταξειδίου παρὰ τὴν παραλίαν τὴν Βεράγουας, ἢ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, καὶ περὶ τῶν κατορθωμάτων του ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἰαμάϊκας, ἔνθα ἔζησεν ὁλόκληρον ἔτος ἐπὶ τῶν λειψάνων τῶν ναυαγησάντων αὐτοῦ πλοίων κτλ. Τὸ τελευταῖον μάλιστα μέρος κατέστησε πλῆρες ἐνδιαφέροντος καὶ συμβάντων, προσθέσας εἰς τοῦτο πολλὰς περιέργους λεπτομερείας, ἀφορώσας τὸν Κολόμβον καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, περὶ οὗ οὐδεμία μνεία ἐγένετο παρὰ τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ βιογράφων.

Πολλοὶ τῶν λογίων ἔγραψαν ὑπὲρ τοῦ *Βίου τοῦ Κολόμβου*, ἰδίως δὲ ὁ ἄγγλος ποιητὴς Σάουθεϋ καὶ ὁ ἄριστος ἀμερικανὸς κριτικὸς Ἀλέξανδρος Χ. Ἔβερετ, ὅστις ἀποκαλεῖ τὸν Ἤρβινγ *ἱδρυτὴν τῆς ἀμερικανικῆς φιλολογικῆς σχολῆς*, ὑποδεικνύων σύναμα αὐτῷ ἀμαρτήματά τινα, ἅτινα παρεδέχθη ἀσμένως ὑποσχόμενος τὴν διόρθωσιν αὐτῶν ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει.

Ὁ *Βίος τοῦ Κολόμβου* μετεφράσθη σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας καὶ ἐπηνέθη παρὰ πάντων τῶν λαβόντων τὴν περιέργειαν νὰ μάθωσι τίνι τρόπῳ εἰς Ἰταλὸς βοηθούμενος ὑφ' Ἰσπανῶν, κατώρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀτλαντίδος τοῦ Πλάτωνος, ἀπέδειξεν ἀληθεῖς τοὺς ἀντίποδας τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν προφητείαν τοῦ Σενέκα:

Venient annis
Saecula seris quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, etingens
Pateat tellus, Tethys, que novos
Détegat orbes, nec sit terris
Ultima Thule....

ΣΕΝΕΚΑ ΜΗΔΕΙΑ Β'.

Ἤτοι: «Ἐλεύσεται ἐποχή, καθ' ἣν ἐν μέλλοντι μεμακρυσμένῳ, ὁ Ὠκεανὸς θὰ χαλαρώσῃ τὰ δεσμὰ τοῦ κόσμου, ἡ ἀπέραντος γῆ ἀνοιχθήσεται, ἡ Τηθὺς θ' ἀφήσῃ νὰ φανῶσι νέοι δρόμοι, καὶ ἡ Θούλη δὲν θὰ εἶνε πλέον τὸ ἔσχατον ὅριον τῶν γαιῶν».

(Ἕπεται συνέχεια)

Γ. Δ. Κ.

ΛΥΜΠΕΡΑΚΗΣ

Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ

(Συνέχεια)

V

Ἡ Ἀναστασία Βουχουζέστη καὶ ὡς ἐκ τοῦ γένους καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς, ἦν ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων γυναικείων χαρακτήρων, οὓς ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία, πολλάκις καὶ ἐμνημόνευσε καὶ ἀνέδειξε, καὶ ὤν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς Τουρκικῆς παντοκρατορίας, ἡ ἐργασία ὑπὲρ τῆς ἰδέας τῆς ἑλληνικῆς ἐγένετο εἰς τῶν προσφορωτάτων παραγόντων τῶν πρὸς ἀνεξαρτησίαν ἀγώνων αὐτῆς. Τυχοῦσα μορφώσεως εὐρείας, ὑπερτέρας τῆς εἰς τὰς νεάνιδας τῆς ἐποχῆς της παρεχομένης, ἐμπνεομένη δὲ ἐκ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ὑψηλῆς θέσεως, ἣν κατεῖχεν ὁ θεῖος αὐτῆς, συνεκέντρου ἐν ἑαυτῇ πολὺ ἐκ τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ ἀνδρικοῦ φύλου, καὶ ὑπὸ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας αὐτῆς ὑπέβοσκε διαρκῶς πνεῦμα φιλοπατρίας ἄκρατον, ὅπερ, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς καθίστα τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς τολμηρὸν καὶ ἐνίοτε ἀπότομον καὶ τραχύν, ἀφ' ἑτέρου ἐνέρριπτεν αὐτὴν εἰς μελαγχολικήν τινα κατάστασιν, ἀπορρέουσαν ἐκ τῆς γνώσεως ἴσως τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀδυναμίας. Τὸ πνεῦμα αὐτῆς διαρκῶς περισπώμενον ἐκ τῶν αἰσθημάτων τούτων τῆς καρδίας της, πολλάκις ὀλίγου δεῖν κατέστησεν αὐτὴν ὕποπτον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ συναναστρεφομένου αὐτὴν κόσμου, ἐνῷ κατὰ τὸ σύστημα τῆς Τουρκικῆς ἐξουσίας πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀναστρεφόμενοι κατάσκοποι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν τοιούτων κινδύνων ἔσωζεν αὐτὴν ἡ τοῦ θείου καὶ τῶν ὁμογενῶν μεσολάβησις.

Κάτοχος μεγάλης περιουσίας, ἐκ τῆς μητρός της προερχομένης, ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ μυστικὴ προστάτις τῶν καταδυναστευομένων αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ πολλάκις διὰ τῶν παντοδυνάμων της σχέσεων καὶ τοῦ θείου αὐτῆς Δούκα ἔσωσεν ἐκ τοῦ βεβαίου θανάτου καὶ τῆς φυλακῆς πολλοὺς ὁμοφύλους, οὓς συντρέχουσα εἶτα διὰ χρημάτων, ἐξαπέστελλεν εἰς πάντα τὰ ἄκρα τῆς Ἑλληνίδος γῆς εὐγνώμονας ἀποστόλους τῶν φιλελευθέρων αὐτῆς ἰδεῶν, ὧν τὰ σπέρματα ἀνεφαίνοντο τότε μικρὰ μὲν καὶ ἀνίσχυρα πρὸς ἀναβλάστησιν γενναίαν, ἱκανὰ ὅμως ἵνα ὑποθάλπωσιν ἐν τοῖς στήθεσι τῶν δούλων ἀδελφῶν τὴν ἰδέαν μελλούσης τινὸς ἀναστάσεως.

Ὁ θεῖος αὐτῆς κατέλιπεν ἐλευθέραν ἐντελῶς αὐτὴν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὀνείρων της τούτων. Ἀλλὰ περισπώμενος διαρκῶς καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως, ἣν κατεῖχε, καὶ εἶτα βραδύτερον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε παρῃτήθη, ἐνεργῶν πρὸς ἐπανάκτησιν αὐτῆς, οὐδέποτε ἀνεμιγνύετο, εἰ καὶ ἐν γνώσει ὧν τῶν πράξεων τῆς ἀνεψιᾶς του· ἄφινε δ' αὐτὴν μόνη νὰ ὀνειροπολῇ.... Καίτοι ὁ Δούκας ἡγεμὼν ὢν τῆς Μολδαυίας, ἦν ἐκ τῶν πρώτων ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ· ἐν δὲ ταῖς παραδουναβίοις ἐπαρχίαις, ἐν αἷς τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἦν τὸ κυριεῦον καθόλου, καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν εἶχε πᾶς Ἕλλην ἡγεμὼν ἵνα ᾖ ἐκ τῶν πρώτων ἐργατῶν καὶ ὁπαδῶν τῆς ἐθνικῆς ἰδέας.

Οὕτω δὲ βαθμηδὸν ὁ χαρακτὴρ τῆς νεάνιδος ἐμορφώθη καὶ διεγράφη ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις ταύτας, καταλαβούσας ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ψυχήν της. Ἀναταραφεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς μητρός της, ἀληθοῦς ἑλληνίδος, ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ, ὑπὸ τὴν ἁγίαν σκέπην τοῦ ὁποίου ἐδιδε τῇ θυγατρί της ἀνατροφήν, ἀξίαν καὶ τῷ γένει καὶ τῷ ὀνόματι αὐτῆς, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀρίστην ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἑτέρου τέκνου, — συνεκέντρωσεν ἐν ἑαυτῇ ἅπασαν τὴν δύναμιν τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς μητρός της καὶ ἐνεπνεύσθη ὑπὸ αἰσθημάτων ἀληθῶς ἑλληνικῶν, ἀνταξίων τῶν ἱστορουμένων γυναικῶν τῆς ἀρχαίας Σπάρτης. Ἐμπνεομένη δ' οὕτω ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἡλικίας ἡ νεᾶνις ὑπὸ τοῦ μητρικοῦ τούτου πνεύματος, καλλιεργηθέντος εἶτα ὑπὸ διδασκάλων, οἵτινες μόνοι ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσιν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ τὸ παρελθὸν μεγαλεῖον τῆς πατρίδος, καὶ οἵτινες μόνοι ἠσθάνοντο τὴν σύγχρονον θέσιν καὶ κατάστασιν τοῦ ἔθνους, διετήρησεν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ πνεύματι αὐτῆς τὰς ἐμφυτευθείσας ἐν αὐτῷ ἰδέας. Αἱ ἰδέαι δὲ αὗται, προχωρούσης τῆς ἡλικίας, ἀντὶ νὰ μετριασθῶσι διέπλασαν τοὐναντίον τὸν χαρακτῆρα της καὶ ἐπὶ τέλει κατεκυρίευσαν ἐντελῶς αὐτόν. Ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν ἡ Ἀναστασία Βουχουζέστη ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῇ δυναμένῃ νὰ δράσῃ, ἀφωσιώθη ἐντελῶς πρὸς τοιοῦτον τινὰ σκοπόν. Οὐδὲν κίνημα, οὐδεμία συνομωτικὴ συνενόησις, ἀποβλέπουσα ἂν οὐχὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν, τοὐλάχιστον τὴν μετρίασιν τῶν δεινῶν τοῦ καταδυναστευομένου γένους, διέφευγεν αὐτὴν καὶ διαρκῶς ἐτύγχανε τῆς ἰδίας ὑποστηρίξεως καὶ συνδρομῆς. Συνεννοουμένη μετὰ πολλῶν καὶ ἰδίᾳ μετὰ τοῦ κλήρου, τοῦ μόνου διασώζοντος ποιάν τινα ἐλευθερίαν, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων καὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ, συνέδραμε διὰ μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν αὐτὸν καὶ πολλάκις διὰ τῶν μετὰ τῶν πασσάδων καὶ βεζυρῶν σχέσεων αὐτῆς καὶ τοῦ θείου της κατώρθου, ἵνα εἰς ὡρισμένας τινὰς περιστάσεις, κλείσωσιν οὗτοι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπέναντι τῶν ἐνεργειῶν της.

Ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἐνυπάρχον τοῦτο μῖσος ἐστρέφετο ἰδίᾳ κατὰ τῶν Ἐνετῶν· Ἐμίσει αὐτοὺς θανασίμως καὶ τὸ αἴσθημα τοῦτο, ὅπερ δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ κρύψῃ, καὶ ἐξεδήλου ὁπουδήποτε, μετέδιδε τῷ χαρακτῆρι αὐτῆς ἀπότομόν τι, πολλάκις παρατηρηθὲν ἐν ταῖς μετ' αὐτῆς συνδιαλέξεσιν.

Ἀληθῶς δ' οἱ Ἐνετοὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εὑρίσκοντο ἐν τῷ ἀπογαίῳ σημείῳ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, κατεῖχον δὲ πολλὰς τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν. Ἡ παρ' αὐτῶν, εἰ καὶ χριστιανῶν, ἀσκουμένη ἐπὶ τῶν ἀτυχῶν κατοίκων πίεσις καὶ καταδρομὴ παντὸς ἑλληνικοῦ, καθίστα πολλάκις τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν προτιμότερον καὶ ἔν τισι περιστάσεσι, μεθ' ὅλον τὸ ὁμόθρησκον, ἀνεζήτουν οὗτοι καὶ ἐπεδίωκον τὴν Τουρκικὴν αὐθαιρεσίαν ἀπέναντι τῆς Ἐνετικῆς καταπιέσεως καὶ δολιότητος. Ἐντεῦθεν τὸ αἴσθημα τῆς Ἑλληνίδος κόρης δὲν ἀνῆκε μόνον αὐτῇ. Πολλοὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλήνων συνεμερίζοντο τοῦτο καὶ ἐμίσουν τοὺς παντεμπόρους ἐκείνους χριστιανούς, πολλάκις δ' ἐν ταῖς διαρκῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ Ἐνετῶν ἀμφισβητουμέναις Ἑλληνικαῖς χώραις μετὰ τῶν κατὰ καιροὺς προϊσταμένων τῆς ἐκκλησίας ἐπεθύμησαν καὶ ἐνίοτε ὑπεστήριξαν ἐνθέρμως τὴν ὑπὸ τῶν πρώτων κατοχὴν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ καθόσον ὁ διεφθαρμένος τῶν Ὀθωμανῶν χαρακτὴρ ὑπέκυπτεν εὐκολώτερον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι ἐν τῇ ὑπὸ τούτους δουλείᾳ αὐτῶν εὕρισκον εὐκοπώτερα τὰ μέσα, ἵνα καθιστῶσι τὸν ζυγὸν αὐτῆς ἀνεκτώτερον.

Ὑπὸ τὰς ἰδέας ταύτας ἐνεργοῦσα καὶ ζῶσα ἡ Ἀναστασία, ἀπέρριψε τὰς γενομένας αὐτῇ

πολλάκις προτάσεις περὶ γάμου ὑπὸ τῶν ἐπιφανεστάτων εἴκων τοῦ Φαναρίου. Ἐπεθύμει νὰ εὕρῃ ἄνδρα συμμετέχοντα τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς τούτων, ἱκανὸν ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς κρισίμους ἐκείνας περιστάσεις, πρόθυμον δὲ ν' ἀφοσιωθῇ εἰς τοὺς μεγάλους αὐτῆς σκοπούς. Γινώσκουσα τὰ τεκταινόμενα τότε ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Κιουπρουλῆ πασᾶ σχέδια, καὶ προβλέπουσα τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεχε τὸ Ἑλληνικὸν ὅλον ἐκ τῆς παρ' αὐτοῦ παρασκευαζομένης διαπάλης τῶν Τούρκων καὶ Ἐνετῶν, ἔστρεφε τὰ ὄμματα μάτην ἀναζητοῦσα τὸν ἄνδρα, ὅστις ἦν ἀναγκαῖος κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην ὅπως ἀντιστρέψῃ τὸν κίνδυνον. Ἐν τῇ ἐξάψει ἐκείνῃ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ της εὑρισκομένη, συνήντησεν αἴφνης τὸν Γερακάρην. Τὸ παράστημα καὶ ἡ νέα θέσις τοῦ πειρατοῦ, συνδυαζομένη πρὸς τὸ ἀρρενωπὸν κάλλος τῆς μορφῆς του ἐξέπληξαν τὴν νεάνιδα, πρώτην τότε φορὰν βλέπουσαν ἄνδρα τόσῳ τελείως φέροντα τὸ Ἑλληνικὸν ἔνδυμα, κατέχοντα δὲ τὴν ἀνωτάτην τῶν ἐπιτρεπομένων τότε ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι διοικητικῶν θέσεων. Ἀστραπὴ χαρᾶς ἐφώτισε τὴν καρδίαν της. Ἐνόμισεν, ὅτι ἐπὶ τέλει εὗρεν ἐκεῖνον, ὃν ἀνεζήτει. Τὰ κατορθώματα τοῦ πρώην δεσμώτου ἦσαν γνωστὰ ἀρκούντως αὐτῇ, καὶ τὸ μέρος του ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν τελευταίων ἐκείνων χρόνων, ἦν ἱκανόν, νὰ ἐνθουσιάσῃ πάντα ἐλλάσσονα αὐτῆς ἔχοντα ἐνθουσιασμὸν καὶ μείζονα πεῖραν ἐπὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Ἄλλως τε ὁ τίτλος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μάνης ἐφάνη τῇ νεάνιδι ὡς τὸ ἄριστον μέσον περὶ ἐξυπηρέτησιν τῶν σχεδίων αὐτῆς, ἤρκει μόνον ὁ κατέχων αὐτὸν νὰ ᾖ ἀληθὴς Ἕλλην. Τούτου ἕνεκα ἡ νεᾶνις δὲν ἔλειψεν, νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν περὶ συνεντεύξεως αἴτησιν τοῦ Γερακάρη, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιθυμοῦσα νὰ σπουδάσῃ αὐτόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ μάθῃ τοὺς κινήσαντας τὸν Μέγαν Βεζύρην λόγους, ὅπως ἀνυψώσῃ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην τὸν πρώην πειρατὴν ἐξάγων αὐτὸν ἐκ τῶν ὑπογείων εἱρκτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

VI

Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἑπομένης ὁ Γερακάρης εἰσήρχετο ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Δούκα. Τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν ἔτι, ἐχρωματίζετο κατὰ διαλείμματα ὑπὸ ἐλαφροῦ ἐρυθήματος σημείου ἀνυπομονησίας καὶ ταραχῆς, ἐνῷ τὸ πνεῦμά του διαρκῶς περισπώμενον ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐκείνων γεγονότων, τῶν μεταβαλόντων αἴφνης τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀπέλπιδα θέσιν, ἀνεμέτρα τὰς συνεπείας καὶ τὰ ἀποτελέσματα, ὧν χάριν ἀντήλλαξε τὴν ἐλευθερίαν του ἐκείνην.

Μεθ' ὅλην τὴν πεῖραν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἣν εἶχε πρὸς τὴν τύχην του, ὁ Γερακάρης ἦν ἀνήσυχος. Δὲν ἐγνώριζε τὴν νεάνιδα εἰμὴ ἀπὸ τῆς χθές, ἀλλ' ἡ φαντασία του τολμηροτέρα καταστᾶσα ἕνεκα τῆς ὑψηλῆς θέσεως, ἣν ἤδη κατεῖχε, δὲν ἐδίστασεν νὰ θωπεύσῃ ἐλπίδας, ἃς πρὸ ἡμερῶν τινων μόνον οὐδὲ νὰ φαντασθῇ ἠδύνατο. Ἀλλ' ἡ γενομένη μετ' αὐτῆς συνδιάλεξις ἔρριψεν αὐτὸν εἰς δισταγμοὺς καὶ ἡ συνείδησίς του ἡ τοσάκις δοκιμασθεῖσα, δὲν ἐτόλμα νὰ συλλάβῃ εὐκρινῆ ἰδέαν καὶ διαγράψῃ ὡρισμένον σκοπόν. Ἀλλ' ὁ Γερακάρης δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ὀπισθοχωροῦσιν ἀπέναντι οἱουδήποτε κωλύματος. Ὁ μακρὸς αὐτοῦ περιπετειώδης βίος εἶχε πολλὰ διδάξῃ αὐτὸν καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ δέ, ὡς καὶ ἐν τῇ κοινωνικῇ κονίστρᾳ ἦν ἀρκούντως γεγυμνασμένος, ἵν' ἀντιμετωπίσῃ οἱονδήποτε ἀντίπαλον. Διαμείνας ἐν Ἐνετίᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ναυτικοῦ αὐτοῦ σταδίου ἐπανειλημμένως καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶχε διδαχθῇ τὰς εὐρωπαϊκὰς ἕξεις καὶ τὰς πονηρίας, ἃς ἡ φυσικὴ αὐτοῦ, ὡς Ἕλληνος, εὐφυΐα διεμόρφωσε συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρά του. Ἀλλ' ὁ χαρακτὴρ οὗτος προσέκρουεν ἀπέναντι ἀνυπερβλήτου κωλύματος, τῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ παραδόσεων, τοῦ μίσους, τῆς ἐκδικήσεως, τοῦ προσιδιάζοντος, ὡς εἰπεῖν, φύσει ἐν τῇ Μανιατικῇ ἀνατροφῇ. Ἐπὶ τούτου ἐσκέπτετο καὶ ἔπραττεν ὡς ἀληθὴς Μανιάτης, μὴ ἐξελθὼν πώποτε τῶν ἀποκρήμνων ὀρέων τῆς πατρίδος του Εἰ καὶ τοσαῦτα διελθὼν καὶ ὑπομείνας, ἀλλὰ καὶ τοσαῦτα διδαχθείς, οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὸ πατροπαράδοτον τῆς ἐκδικήσεως πνεῦμα. Ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ διακινδυνεύσῃ, ἤρκει μόνον αὐτῷ νὰ ἐκδικηθῇ. Εἰς τὸν πόθον του τοῦτον τὰ πάντα συνέτρεχον καὶ πρὸ τῆς διαρκῶς ἀπασχολούσης τὸ πνεῦμά του ἐπιθυμίας, δὲν ἐδίστασε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ὅστις γινώσκων κατὰ βάθος τὰ κινοῦντα την καρδίαν του αἴτια, μετὰ τέχνης ἐξεμεταλλεύθη ταῦτα, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὸ πρόσωπον, ὑφ' ὃ ἐνεφανίσθη μετὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἔξοδόν του, καὶ ὅπερ οὐχ ἧττον οὐκ ὀλίγας τύφεις συνειδότος παρεῖχε τῷ πρώην πειρατῇ.

Ὁ Γερακάρης ὅμως ἤλπιζε, καὶ τὰς ἐλπίδας ταύτας μόνος ἐκεῖνος ἐγίνωσκε καὶ βαθέως ἐν τῷ πνεύματί του ἔκρυπτεν, ὅτι ἐν τῇ ἀναδοχῇ τῆς θέσεως τοῦ Μανιάτ-μπεη ἤθελε δυνηθῇ ἐκδικούμενος πρῶτον ν' ἀποκηρύξῃ βραδύτερον τοὺς συγκρατοῦντας τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐκ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης δεσμούς, καὶ συνδιαλλαγεὶς ἅπαξ μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του, ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ βαρέος ἐκείνου ζυγοῦ τὴν ἰδίαν πατρίδα. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Γερακάρης διετήρει ἐν τῇ καρδίᾳ του τὰ φυσικὰ ἐκεῖνα ἔνστικτα τῆς φιλοπατρίας, ἅτινα ἐκίνησαν αὐτὸν ἐν τῷ παρελθόντι, τὸ δὲ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως συνανεμίγνυτο μετὰ τούτων. Ἀλλ' ἐν τῇ ἑνώσει ταύτῃ τῶν αἰσθημάτων του ὁ νέος ἡγεμὼν δὲν εὑρίσκετο ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς συνειδήσεώς του καὶ τῶν καθηκόντων του. Ὁ Κιουπρουλῆς ὅμως δὲν ἠπατᾶτο εὐκόλως· ἐμάντευε τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μανιάτου αἰσθήματα, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ταῦτα δὲν ἔβλαπτον αὐτόν· διὰ τὸ μέλλον δὲ εἶχε λάβῃ τὰ μέτρα του.

Πείσας αὐτόν, ἵνα δεχθῇ ἅπαξ τὴν θέσιν ἐκείνην, ἐξήγαγε τῆς φυλακῆς· μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ὁ νέος ἡγεμὼν τῆς Μάνης ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ καὶ πλοίων, ἀπερχόμενος εἰς τὸν Μωρέαν, ὃν ἤθελε τὸ πρῶτον ν' ἀναστατώσῃ κατὰ τῶν Ἐνετῶν. Εἶτα δὲ προσεταιριζόμενος τὴν Μάνην, εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς, εἴτε διὰ τῆς βίας, νὰ κορέσῃ τὸν πόθον, ὃν εἶχε, τῆς ἐκδικήσεως. Τὰ μετέπειτα ὑπενοοῦντο. Ὁ Γερακάρης ἤθελε μείνῃ ὑποτελὴς τοῖς Τούρκοις ἡγεμών, ἡ δὲ Πελοποννησος ἀφαιρουμένη ἀπὸ τῶν Ἐνετῶν, προσβαλλομένων ἐν ἀπάσαις αὐτῶν ταῖς ἑλληνικαῖς κτήσεσιν, ἤθελε καὶ πάλιν περιέλθῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων.

Τοιαύτη ἦν ἐν συντομίᾳ ἡ μετὰ τοῦ Γερακάρη τοῦ Κιουπρουλῆ πασᾶ συνομολογηθεῖσα συμφωνία, προσεγγίζουσα τὰ ὅρια τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀπιστίας ἢ μᾶλλον προδοσίας, ἀλλ' εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ὁποίας ἔσχε τὴν ἐκ τῶν φυλακῶν ἀπελευθέρωσίν του καὶ τὸν τίτλον τοῦ Μανιάτ-μπεη.

Αἰσθανθεὶς ἑαυτὸν ἐλκυόμενον ἀκουσίως του ὑπὸ τῆς ὡραίας τῆς νεάνιδος μορφῆς, ἠσθάνθη ταὐτοχρόνως τὴν καρδίαν του συμπτυσσομένην ἐξ ἐλέγχων τῆς ἰδίας συνειδήσεως πρὸ τῶν λόγων της. Ζητήσας νὰ ἴδῃ αὐτήν, ἕνα μόνον σκοπὸν εἶχε· νὰ δικαιολογήσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν θέσιν του, ἀκουσίως δὲ ἑαυτοῦ ἐζήτει νὰ κρύψῃ τὰ ἐγγεγραμμένα ἐν τῇ καρδίᾳ του αἰσθήματα ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης, τῆς τόσῳ ὡραίας, ἀλλὰ καὶ τόσῳ ἀρρενωπῆς. Ἡ ἀνατροφὴ του ἐν μέρει μόνον συγκεκερασμένη ἐκ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἕξεων, ἃς κατὰ περιόδους ἠδυνήθη ν' ἀντλήσῃ ἐκ τῆς μετὰ τοῦ κόσμου κοινωνίας του, καὶ ὁ βίος του, περιπετειώδης καὶ διαρκῶς ὑπὸ κινδύνων περισπώμενος, ἀνέπτυξαν ἔτι μᾶλλον τὴν τόσῳ εὐκόλως φανταζομένην φύσιν ἐκείνην, τὴν ἰδιάζουσαν ὅμως εἰς τὰ ἀπόκρημνα, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ ποιητικὰ τῆς πατρίδος του ὄρη.

Ἀληθῶς δὲ ἐν τῇ ὀρεινῇ τοῦ Μωρέως ἐπαρχίᾳ, ἣν οὐδέποτε ποῦς ἐχθρικὸς ἢ ξένος ἐπάτησε μέχρι καὶ τῶν τελευταίων χρόνων, τὸ ἀρχαῖον καὶ καθαρῶς ἑλληνικὸν πνεῦμα ἔζησεν ἀκμαῖον καὶ ὁ φυσικὸς βίος, ὑφ' ὃν οἱ κάτοικοι ἔζων, διετήρει πάντα αὐτοῦ τὰ πλεονεκτήματα, πάσας τὰς ἕξεις, πάντα τὰ ἤθη, πατροπαράδοτα γενόμενα ἀπ' αἰώνων. Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἄκρα ἀγάπη αὐτῶν, τὰ αἰσθήματα τῆς φιλοξενίας, τῆς φιλίας, τοῦ ἔρωτος ἢ τοῦ μίσους, διετήρησαν ἐν αὐτῇ τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα, ἐμπνεόμενον ἐκ τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ πατριαρχικῆς ἀνατροφῆς τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ σκληροτάτου καὶ ἐπιπόνου, ἀλλὰ πατροπαραδότου βίου τῶν γυναικῶν. Ὁ ἐν γένει δὲ χαρακτὴρ οὗτος, τοῖς Μανιάταις μόνον προσιδιάζων, διέκρινεν αὐτοὺς τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς Πελοποννήσου, ἐφ' ἧς ὁ βαθμιαῖος τοῦ χρόνου τοὐλάχιστον πολιτισμὸς ἐπέδρα καὶ ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς τοποθεσίας. Ἡ Μάνη ἀποκεκλεισμένη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ καὶ χιονοσκεποῦς Ταϋγέτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῆς Μεσογείου, ἐνέκλεισεν ἐν ἑαυτῇ τὰ ἤθη της, τὰς ἕξεις της καὶ τὰ ἔθιμά της, χωρὶς κἂν ταῦτα νὰ θιγῶσιν ἢ νὰ ἐπηρεασθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου τῶν ἄλλων γειτόνων πόλεων.

Ἐντεῦθεν ὁ χαρακτὴρ τῶν κατοίκων ἐμορφώθη ἀνάλογος πρὸς τὴν φύσιν τοῦ τό-

που. Ἀγρία ὡς εἰπεῖν καὶ παρθένος πάσης ξενικῆς ἐπιδράσεως ἦν ἡ χώρα αὐτῶν. Ἄγριοι δ' ἐντεῦθεν ἐγένοντο καὶ διετέλεσαν οἱ κάτοικοι αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸν τύπον τοῦτον τοῦ χαρακτῆρος διέκρινε πολλάκις περίσσεια ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀντιθέσεων καὶ παραδοξοτήτων. Τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀγάπη συνεβάδιζον παράλληλα ἐν τῇ Μανιατικῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὰ συναισθήματα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς φιλοδοξίας πολλάκις συνηντῶντο καὶ συνεχέοντο ἐν τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ. Ἐν τῇ ἑνώσει δὲ τῶν αἰσθημάτων τούτων καὶ τῶν ἀντιθέσεων δύναται νὰ κριθῇ ἐν γένει ὁ Μανιατικὸς χαρακτήρ.

Ἀλλὰ τὸ κυρίως διακρίνον τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, προϊὸν μακροῦ καὶ ἀπολιτίστου βίου, ἦν ἡ ἄκρα αὐτοῦ ἐμμονή, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς ζηροὺς ἐκείνους βράχους τῆς Πελοποννησιακῆς ἄκρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς βαθμηδὸν σὺν τῷ χρόνῳ μορφωθείσας ἐν τῷ κοινωνικῷ αὐτῶν βίῳ πεποιθήσεις καὶ ἀξιώματα, ἅτινα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠδύναντο νὰ μεταβάλωσιν ἢ ν' ἀπαρνηθῶσι.

Ὁ κοινωνικὸς οὗτος τῶν Μανιατῶν χαρακτὴρ ἀπεδόθη ὡς ἔχων τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν παναρχαίων τῆς ἱστορικῆς Σπάρτης ἠθῶν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ καυχῶνται οἱ Μανιάται καὶ διαρκῶς ὑποστηρίζουσιν, ὅτι μόνοι διετήρησαν τὰ ἔθιμα καὶ τὰ ἤθη τῶν κατοίκων τῆς μεγαλουπόλεως ἐκείνης. Ἀληθῶς δὲ ἐν τῷ παραλληλισμῷ τοῦ βίου τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ τοῦ τῶν νεωτέρων πολλὴ ὑφίσταται ἡ σχέσις καὶ πολλαὶ αἱ ὁμοιότητες.

Πᾶσαι λοιπὸν αἱ ἀναμνήσεις αὗται καὶ αἱ ἐκ τούτων ἐντυπώσεις ἀδιακόπως ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Γερακάρη συγκεντρούμεναι, ἀνανεούμεναι δὲ νῦν ὡς ἐκ τῆς παρούσης αὐτοῦ θέσεως καὶ τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀνέλαβεν, ἐτάρασσον καὶ καθίστων αὐτὸν ἀνήσυχον. Ἀναμένων τὴν ἀνεψιὰν τοῦ Δούκα, συνεκέντρου τὰς σκέψεις του ἵνα πείσῃ τὴν νεάνιδα καὶ δικαιολογήσῃ τὴν θέσιν του ἐκείνην. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην τούτου. Τὸ δὲ πνεῦμά του τολμηρὸν ὡς πάντοτε, ἀνεζήτει τὰ ἐπιχειρήματα καὶ ἐν τῷ ὑπολανθάνοντι ἐν τῷ νῷ του σχεδίῳ διέβλεπε, μαντεύων τὸν χαρακτῆρα τῆς νεάνιδος, ἀποτέλεσμα, εἰς ὃ παραδόξως συνέτρεχον αὐτὸν καὶ αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι.

Πρὸς τὴν ὑπόκλισιν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μάνης ἡ Ἀναστασία εἰσερχομένη ἀπήντησε διὰ τῆς χειρός, καλοῦσα αὐτὸν νὰ καθήσῃ.

— Σᾶς ἀνέμενον, εἶπε, μετὰ φωνῆς ἡσύχου. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἴδω, καθόσον ὁ τίτλος τοῦ Μανιάτ-μπεη εἶναι μὲν γνωστὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' οἱ ἡγεμόνες τῆς ὑπερηφάνου Μάνης οὐδέποτε ἐπάτησαν τὸν πόδα ἐνταῦθα. Ἐκ τούτου ἡ ἔκπληξις, ἣν ἐξεδήλωσα ἰδοῦσα ὑμᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν Τούρκων πασσάδων.

— Τοὺς λόγους, κυρία, οἵτινες ὑπεχρέωσαν τὸν ἡγεμόνα τῆς Μάνης νὰ παρουσιασθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ἀποκαλύψω. Θὰ τοὺς ἴδητε βραδύτερον ἐν τῇ ἐκτελέσει των. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐκφράσω, εἰς ἀπάντησιν τῶν ὅσων χθὲς μοὶ εἴπατε, εἶνε ὅτι ὁ Λυμπεράκης δὲν ἐλησμόνησεν οὐδὲ τὸ ὄνομά οὐδὲ τὴν καταγωγήν του.

— Ἐλησμόνησεν ὅμως τὴν πατρίδα του, ἀπεκρίνατο ἐκείνη ἐντόνως. Δὲν θέλω νὰ μάθω τοὺς λόγους, οἵτινες ὑποχρεοῦσι τὸν ἡγεμόνα τῆς Μάνης. Ἄλλως τε εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τοὺς γνωρίζω. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ λυπεῖ, προσέθηκεν, εἶνε ὅτι μεταξὺ τῶν Μανιατῶν τῶν ἀείποτε διακριθέντων ἐν τῇ πλήρει βασάνων καὶ πόνων δουλείᾳ τῆς πατρίδος, εὑρέθη εἷς ἀναλαβὼν τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς.

— Καὶ τίς σᾶς εἶπε τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ πρώην πειρατὴς συστέλλων τὰ χείλη καὶ αἰσθανόμενος, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τῆς συνδιαλέξεως, ὅπερ σκοπίμως ἔφερεν ἡ νεᾶνις εἰς τὸ μέσον, εἶχεν αὕτη τὴν ὑπέροχον θέσιν. Τίς σᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς Μάνης σκοπεῖ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν ἀδελφῶν του; Πιθανὸν νὰ γνωρίζετε τοὺς λόγους, οἵτινες ἠνάγκασαν τὸν Μέγαν Βεύζρην, νὰ μοὶ δώσῃ τὴν θέσιν ταύτην. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζετε, ἀφ' ἑτέρου τοὺς λόγους, οἵτινες μὲ ὑπεχρέωσαν νὰ τὴν δεχθῶ.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Σ**

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΜΟΥ ΤΟ ΛΕΣ;

Μελαχροινούλα μου γλυκειά, π'ἀνάβεις τὴν καρδιά μου,
κι' ἀδιάκοπα τὴν καῖς,
ἂν μυστικὰ κι' ὁλόκρυφα νοεῖς τὸν ἔρωτά μου,
γιατί δὲν μοῦ τὸ λές;

Κι' ἂν τὸ νοεῖς; ποῦ σ' ἀγαπῶ καὶ ταῖς κρυφαῖς μαντεύεις
λακπάραις μου πικραῖς
καὶ ξέρεις; ποῦ 'ς τὸ πνεῦμα μου νικᾶς καὶ βασιλεύεις,
γιατί δὲν μοῦ τὸ λές;

Κι' ἂν δοκιμάζεις κάποτε τὸ γλυκερό φαρμάκι
ποῦ λυώνει ταῖς καρδιαῖς
καὶ μυστικὰ μὲ συμπονεῖς καὶ μ' ἀγαπᾷς λιγάκι,
γιατί δὲν μοῦ τὸ λές;

Γιατί βαστᾷς τὸ μυστικὸ καὶ νὰ φθονῶ μ' ἀρίνεις
τὴν αὔρα π' ἀναπνές;
Ἂν ταῖς καρδιαῖς μας, ἀκριβή, νὰ ἑνώσουμε συγκλίνεις,
γιατί δὲν μοῦ τὸ λές;

Γ. Μαρτινεδης

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΕΔΙΣΩΝ

(κατὰ τὸν **L. Figuier**)

(Συνέχεια)

Τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μένλο-Πὰρκ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Ἔδισων χρήζουσιν ἰδίας περιγραφῆς.

Τὸ Μένλο-Πὰρκ εἶνε μικρὸς σταθμὸς τοῦ *σιδηροδρόμου τῆς Πενσυλβανίας*, κεῖται δ' εἰς ἀπόστασιν ὥρας ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης. Τὸ χωρίον ἢ μᾶλλον χωρίδιον εἶνε ἐκτισμένον ἐπὶ γηλόφου δεσπόζοντος τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς, καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δεκάδος χαριεστάτων οἰκίσκων. Τὸ μέρος εἶνε φαιδρὸν, εὐθαλὲς καὶ ἥσυχον. Ὁ Ἔδισων ἔκτισε σχεδὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ γηλόφου, ἐν τῷ μέσῳ γηπέδου περιφράκτου ὑπὸ καταπρασίνου φραγμοῦ, οἰκοδομὴν ὀρθογώνιον, ἀποτελουμένην ἐξ ἑνὸς πατώματος, ἔχουσαν δὲ μῆκος 35 μέτρων περίπου καὶ πλάτος δέκα. Ἡ οἰκοδομὴ εἶνε ξυλίνη, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀμερικανικῶν οἰκίσκων. Ἐκεῖ ἐργάζεται. Ὁ οἶκος, ἐν ᾧ κατοικεῖ εἶνε εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν. Ἰδοὺ ἡ διάθεσις καὶ διαίρεσις τοῦ μηχανικοῦ τούτου ἐργαστηρίου.

Εἰς τὸ ἰσόγαιον εἶνε ἡ ἀτμομηχανή, ἡ μεταδίδουσα τὴν κινητήριον δύναμιν εἰς ὅλον τὸ ἐργοστάσιον. Ἐν αὐτῷ βλέπει τις συλλογὴν παντοειδῶν ἐργαλείων, χρησιμευόντων πρὸς ἐπεξεργασίαν πασῶν τῶν γνωστῶν ὑλῶν. Ἑνωμοτία ἐπιδεξίων μηχανικῶν, ἐκτελεῖ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν τὰς ποικιλωτάτας ἐργασίας, ὧν αὐτὸς μόνος γνωρίζει τὸν σκοπόν. Ἐν αὐτῷ ὡσαύτως ὑπάρχει ἡ συλλογὴ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν σχεδίων, ὡς καὶ τὰ δωμάτια τῶν σχεδιογράφων.

Τὸ πρῶτον πάτωμα, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου παμμεγέθους δωματίου, χρησιμεύει ὡς ἰδιαίτερον ἐργαστήριον τοῦ Ἔδισων. Ἐν αὐτῷ ὑποδέχεται τοὺς ἐπισκέπτας.

Οἱ τοῖχοι τῆς μεγάλης ταύτης αἰθούσης καλύπτονται ὑπὸ θηκῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ ὀρόφου, ἐν αἷς εἰσὶ κατατεταγμέναι φιάλαι, βαυκάλεις, ἀγγεῖα, κυτία, δέματα περιέχοντα δείγματα πάσης ὕλης: ὀρυκτῶν, μετάλλων, ἀλάτων, ὀξέων κτλ. μετὰ πλήθους λεπτοτάτων ἐργαλείων καὶ μικρῶν συσκευῶν, ἐπὶ τραπεζῶν δὲ κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων ἐγκατεσπαρμέναι κεῖνται ὁλόκληροι συστοιχίαι ἠλεκτρικῶν στηλῶν, μαγνῆται καὶ παντοειδεῖς συσκευαί. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κεῖνται διάφορα ἀντικείμενα, μὴ εὐρόντα χῶρον πρὸς τοποθέτησιν ἐπὶ τῶν τραπεζῶν. Μεταλλικὰ σύρματα διασταυρούμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοποθετοῦνται ἐπὶ ἠλεκτρικῶν συσκευῶν ἑτοίμων πρὸς ἐνέργειαν.

Εἰς τὸ εὐρὺ τοῦτο ἐργαστήριον ἐργάζονται προπαρασκευασταί, ἀνήκοντες εἰς διαφόρους ἐπιστημονικοὺς ἢ βιομηχανικοὺς κλάδους, καὶ καταγινόμενοι εἰς τὴν τελειοποίησιν πειραμάτων, πρὸ μηνῶν ἀρξαμένων. Ἐν αὐτῷ βλέπει τις χημικούς, φυσικούς, ἠλεκτρολόγους, μηχανικούς, καὶ μαθηματικόν τινα καταγινόμενον περὶ τὴν λύσιν πειραμάτων ὑπὸ μαθηματικὴν ἔποψιν. Τὰς χειροτεύκτους ἐργασίας ἐκτελῶσιν οἱ ἥττονες ἱκανότητος βοηθοί.

Ἡ ἑταιρία τῆς *Ἑνώσεως τῶν Δυτικῶν Τηλεγράφων* πληρόνει τῷ Ἔδισων ἑβδομαδιαίως 100 δολλάρια, ὅπως ἔχῃ τὸ δικαίωμα ν' ἀγοράζῃ τὰς ἀφορώσας τὴν ἠλεκτρικὴν ἐφευρέσεις του, εἰς τιμὴν ὁριζομένην ὑπὸ διαιτητῶν· ἐὰν ἡ ἑταιρία δὲν χρησιμοποιήσῃ τὴν ἐφεύρεσιν, ὁ Ἔδισων δύναται νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ διὶδίον αὐτοῦ λογαριασμόν. Οὕτω ἐγένετο ἰδιοκτήτης τῆς ἐφευρέσεώς του, τῆς *ἠλεκτρικῆς γραφίδος* καὶ

ἔδωκε τὴν ἄδειαν τῷ ταγματάρχῃ Γκουρὼ νὰ διαδώσῃ ἐν Εὐρώπῃ τὸν φωνογράφον του.

Πάντες γνωρίζουσι τὴν θαυμασίαν συσκευὴν τὴν καλουμένην «φωνογράφον», ἥτις γράφει καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν φωνήν, οὐδεὶς δ' ὁ ἀμφισβητῶν, ὅτι ἐφευρέτης αὐτῆς εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἶνε ἧττον γνωστή, διὰ τοῦτο θὰ ἐπιμείνωμεν ὀλίγον ἐπ' αὐτῆς.

Ὁ Ἔδισων ἤρξατο τῶν ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς μελετῶν του τὸ 1878.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐμελέτων ἐν Εὐρώπῃ μετά τινος ἐπιτυχίας τὸ πρόβλημα τοῦ δι' ἠλεκτρικοῦ φωτὸς φωτισμοῦ· κατεσκεύασαν μικρὰς ἠλεκτρικὰς λυχνίας συγκειμένας ἐκ νήματος ἄνθρακος περικεκλεισμένου ἐν ὑαλίνῳ κώδωνι ἐστερημένῳ ἀέρος. Οἱ φυσικοὶ Lodyguine καὶ Bouliguine ἐπενόησαν τὰς τότε καλουμένας *ρωσικὰς λυχνίας*· ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ὑπὸ ποικίλων περιεβάλλετο κωλυμάτων, ἅτινα δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερνικήσωσιν. Ὁ Θωμᾶς Ἔδισων περιηγεῖτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μετὰ τοῦ ἀμερικανοῦ φυσικοῦ John Draper ἀνὰ τὰ Πετρώδη ὄρη, οὗτος δὲ συνεβούλευσεν αὐτὸν νὰ ἐνασχοληθῇ πρὸς εὕρεσιν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀρκετὰ περίπλοκον καὶ σκοτεινόν, ἕνεκα τῶν ἐπανειλημμένων ἀποτυχιῶν τόσων ἐφευρετῶν, οἵτινες ἐπειράθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς πυρακτώσεως ἠλεκτρικοῦ τινος σώματος, ἄνθρακος ἢ μετάλλου, ὅπως κατασκευάσωσι φωτεινήν τινα δύναμιν. Ὁ Ἔδισων ἀπεφάσισε νὰ συλλάβῃ ὡς κοινῶς λέγομεν, τὸν ταῦρον ἀπὸ τὰ κέρατα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐξήτασε τὸ ζήτημα ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις. Ἠθέλησεν, ὅπως τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ἀποδίδῃ, ὅ,τι καὶ τὸ ἀεριόφως, ἤτοι φῶς σταθερᾶς ἐντάσεως, εὔχρηστον, δυνάμενον νὰ τοποθετηθῇ πανταχοῦ, κατὰ μικρὰς μονάδας, μετρίας φωτιστικῆς δυνάμεως, ἀντιστοιχούσης πρὸς δύο περίπου λυχνίας Carcel· δυνάμενον τέλος νὰ διανεμηθῇ διὰ σωλήνων, ὡς τὸ ἀεριόφως. Τὸ εὐρύ, ὅσον καὶ δύσκολον τοῦτο πρόγραμμα, ὁ Ἔδισων κατώρθωσε νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ. Ἰδοὺ δὲ πῶς:

Αἱ ὕλαι, ἃς ἐδοκίμασαν ἕως τότε μετά τινος ἐπιτυχίας, ὅπως καταστήσωσι τὸ ἐξ ἄνθρακος νῆμα φωτεινὸν διὰ τῆς διαβάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος, ἦσαν δύο, ἡ πλατίνη καὶ ὁ ἄνθραξ.

Ὁ Ἔδισων ἐνησχολήθη ἐν πρώτοις νὰ κατασκευάσῃ ἠλεκτρικὴν λυχνίαν διὰ τῆς πλατίνης. Ἡ πλατίνη εἶναι ἀρκετὰ εὐήλατος, ὅπως σμικρυνθῇ εἰς λεπτότατα σύρματα τὰ δὲ σύρματα ταῦτα δύνανται νὰ περιτυλιχθῶσι παντοιοτρόπως, χωρὶς νὰ θραυσθῶσι. Ἔλαβε σύρμα πλατίνης, ὅπερ περιετύλιξεν ἑλικοειδῶς, ὡς ἔπραξαν πρὸ αὐτοῦ καὶ οἱ ἐφευρέται τῆς ῥωσικῆς λυχνίας, περιέκλεισε δὲ τὸ σύρμα τοῦτο τῆς πλατίνης ἐντὸς ὑαλίνης φιάλης, ἐχούσης μέγεθος καὶ σχῆμα μικροῦ ἀπίου. Τὸ κάτω μέρος τῆς φιάλης ταύτης ἐκλείετο διὰ γύψου, ἣν διεπέρων δύο ἀγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος.

Ἔπρεπε νὰ σχηματίσῃ τὸ κενὸν ἐν τῇ μικρῇ ταύτῃ φιάλῃ, ἀπὸ τούτου δ' ἤρχιζεν ἡ δυσκολία. Οἱ προκάτοχοι τοῦ Ἔδισων, W. Starr καὶ M. de Changg καὶ οἱ ῥῶσοι φυσικοί μετεχειρίσθησαν τὴν ἀεραντλίαν· τὸ σχηματισθὲν ὅμως κενὸν ἦτο ἀνεπαρκές. Ἐν μόνον κενὸν τέλειον ὑπάρχει: τὸ βαρομετρικὸν κενόν· ὁ ἀμερικανὸς φυσικὸς W. Starr μετεχειρίσθη τὸ κενὸν τοῦ βαρομέτρου, πρὸς κατασκευὴν μικρῶν λυχνιῶν ἐκ πλατίνης· ἀλλ' ὁ χειρισμὸς οὗτος, πρὸς κατασκευὴν μεγαλειτέρων, τῷ ἦτο ἀδύνατος καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ αὐτοῦ.

Ὑπάρχει σήμερον ἐν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις συσκευή τις, ἡ δι' ὑδραργύρου ἀντλία τοῦ Sprengel, ἡ παράγουσα ἀπλούστατα τὸ βαρομετρικὸν κενόν. Ἐν τῇ συσκευῇ ταύτῃ ρίπτουσιν ὑδράργυρον ἔν τινι σωλῆνι· ὁ ὑδράργυρος ἀποδιώκει τὸν ἀέρα, εἶτα ῥέει, καὶ ἀφίνει ὄπισθεν αὐτοῦ διάστημα ἀπολύτως κενόν. Ὁ Ἔδισων μετεχειρίσθη τὴν ἀντλίαν τοῦ Sprengel, ὅπως ἐπιτύχῃ τὸ κενὸν ἐν τοῖς μικροῖς φιαλιδίοις τῶν λυχνιῶν.

Τὸ τοιοῦτον ὅμως κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μετὰ μεγάλης δυσκολίας. Ἔπρεπε νὰ χύσῃ τὸν ὑδράργυρον ἐπὶ τῆς χειρός, ἐπειδὴ δὲ εἰργάζοντο ἐν δωματίοις μεγάλης θερμοκρασίας, φθανούσης μέχρις $+45^0$, οἱ τοῦ ὑδραργύρου ἀτμοὶ διεχέοντο ἀνὰ τὸ ἐργαστήριον. Ὁ Ἔδισων ὀλίγου δεῖν ἐδηλητηριάζετο ἐκ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ἀναθυμιάσεων, ὡς καὶ οἱ κυριώτεροι αὐτοῦ συνεργάται, ἰδίᾳ οἱ κ.κ. Batchelor καὶ Moser, οἱ μετὰ ταῦτα ἀντιπροσωπεύσαντες αὐτὸν ἐν Παρισίοις.

Ἕτερος συνάδελφός των, ὁ Ségador, προσεβλήθη πολὺ πλέον αὐτῶν ὑπὸ τῶν ὑδραργυρικῶν ἀναθυμιάσεων. Διέμεινεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ὁ Ségador ἦτο ἱσπανὸς βοτανικός. Ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἔδισων φιλίας συνεμερίζετο καὶ παρευρίσκετο εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐρεύνας. Ἀντὶ νὰ μελετήσῃ τὰ φυτὰ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς φύσεως, εἰς τὰ δάση, τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς λειμῶνας, ἔσχε τὸ θάρρος νὰ κλεισθῇ μετὰ τοῦ φίλου του, εἰς ἀληθῆ ὑδραργυροῦχον ἀτμόσφαιραν. Δυστυχῆ Ségador!

Διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ κενοῦ, παράδοξον ἀποτέλεσμα παρήχθη ἐπὶ τῆς πλατίνης. Ἀνεγνώρισαν τὸ παράδοξον γεγονός, ὅπερ ὁ J. B. Dumas ἀνεκάλυπτε, ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἐν ταῖς ἐρεύναις του, ὅτι ἡ πλατίνη περιλαμβάνει ἀέρια, ἅτινα διαφεύγουσι διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ κενοῦ. Ἀπεδείχθη εἶτα, ὅτι ἐπὶ τῆς πλατίνης, τροποποιουμένη, διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων ἀερίων, ἡ διάβασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος παράγει τὴν παραδοξοτέραν φυσικὴν περιστολήν, οὕτως ὥστε ἐκλαμβάνει τις αὐτὴν ἀντὶ νέου μετάλλου. Καθίσταται σκληροτάτη, ἐλαστικωτάτη, δύναται δὲ νὰ λαμπρυνθῇ ὡς ὁ ἄργυρος. Τέλος δέ, ὅτι δὲν τήκεται εἰμὴ ἐν θερμοκρασίᾳ πολὺ ἀνωτέρᾳ τῆς τήξεως τῆς συνήθους πλατίνης.

Μ' ὅλας ὅμως τὰς σπουδαίας ταύτας φυσικὰς περιστολάς, συνέβαινε συχνάκις ἡ πλατίνη νὰ τήκεται διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος. Ὁ Ἔδισων ἤλπισε νὰ προλάβῃ τὸ ὀλέθριον τοῦτο συμβάν, καλύπτων τὸ σύρμα, διά τινος λεπτοῦ στρώματος μεταλλικοῦ ὀξειδίου. Πάντα τὰ μεταλλικὰ ὀξείδια ἀπὸ τῶν συνηθεστέρων, τῆς μαγνησίας, τῆς ἀσβέστου καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ ψευδαργύρου μέχρι τῶν σπανιωτέρων, ὡς τῶν ὀξειδίων τοῦ γλυκινίου, τοῦ ζιρκονίου καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ θορίου, ἀπέτυχον.

Σημαντικὸν ἀνέκδοτον ἀναφέρεται εἰς τὸ πείραμα, ὅπερ ὁ Ἔδισων ἠθέλησε νὰ κάμῃ διὰ τοῦ ὀξειδίου τοῦ θορίου.

Τὸ μέταλλον τοῦτο, σπανιώτατον, μόνον ὡς δεῖγμα ὑπάρχει ἐν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ὁ δ' Ἔδισων, ὅπως προμηθευθῇ ποσότητά τινα ἐκ τούτου, ὤφειλε ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν διασημότερον ὀρυκτολόγον τοῦ Νέου Κόσμου. Ὁ περιφανὴς σοφός, ἀπεκρίθη αὐτῷ, οὐχὶ ἄνευ εἰρωνείας τινός, ὅτι ἐπεθύμει νὰ τῷ πέμψῃ θόριον, διὰ χιλιάδας λυχνιῶν, ἀλλ' ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἐν ὅλαις ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις εἰμὴ δέκα γραμμάρια. Ἐπὶ τῇ ἀπάντήσει ταύτῃ, ὁ Ἔδισων προσεκάλεσε τὸν κ. Moser καὶ εἶπεν αὐτῷ:

«Τὸ θόριον ἐνυπάρχει ἐν τῷ *μοναζίτῃ* ὀρυκτῷ τῆς Βορείου Καρολίνης, μεμιγμένῳ ἐντὸς τῶν χρυσωρυχείων τῆς χώρας ταύτης. Θ' ἀναχωρήσετε πάραυτα· ὡς πρὸς τὴν δαπάνην, μὴ φεισθεῖτε οὐδενός: λάβετε τὴν πιστωτικὴν ταύτην ἐπιστολήν. Θὰ μοῦ φέρετε ὅσῳ τὸ δυνατὸν τάχιον 50 χιλιόγραμμα μοναζίτου».

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὁ κ. Moser ἀφίκετο εἰς τὰς Βορείους Καρολίνας, ἐπὶ κεφαλῆς εἴκοσιν ἐργατῶν, οἵτινες ἤρξαντο ἀμέσως ἐργαζόμενοι ἐν τοῖς χρυσωρυχείοις· οἱ ἐργάται ἐπληρώνοντο ἀδρότατα· ἐκράτουν δι' ἑαυτοὺς τὸν συλλεγόμενον χρυσίτην, ἔδιδον δὲ τῷ κ. Moser τὰ μικρὰ τοῦ *μοναζίτου* κρύσταλλα. Μετὰ τινας ἑβδομάδας, ὁ κ. Moser ἐπανήρχετο εἰς Μένλο-Πὰρκ, κομίζων 50 χιλιόγραμμα *μοναζίτου*.

Αὐθημερὸν ὁ Ἔδισων ἤρξατο δοκιμάζων τὴν ἐνέργειαν τῆς ὕλης ταύτης, ἥτις δυστυχῶς, ὡς εἴπομεν, δὲν ἔδωκε καλὰ ἀποτελέσματα· ταὐτοχρόνως δὲ ἀπέστειλεν ἓν χιλιόγραμμον τοῦ ὀρυκτοῦ τούτου εἰς τὸν περιφανῆ σοφὸν τὸν γράψαντα αὐτῷ, ὅτι δὲν ὑπῆρχον οὔτε δέκα γραμμάρια θορίου καθ' ἅπαν τὸ Ἡνωμένον Κράτος.

Ἐν τῇ πλατίνῃ εὑρίσκονται καὶ ἄλλα μέταλλα, τὸ παλλάδιον, τὸ ῥόδιον, τὸ ὄσμιον, τὸ ἰρίδιον, τὸ ρουθήνιον. Ἐν τῶν μετάλλων τούτων, τὸ ῥόδιον, εἶνε ἧττον τῆς πλατίνης εὔτηκτον. Ὁ Ἔδισων ἐπειράθη νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ἀντὶ τῆς πλατίνης, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέτυχεν. Ἠρκέσθη ὅθεν εἰς τὴν πλατίνην.

Τὸ ὁριστικὸν σχῆμα τῆς λυχνίας, ἣν παρεδέξατο, περιεστάλη ἐν μικρῷ ὑαλίνῳ φιαλιδίῳ, περιέχοντι συρμάτιον πλατίνης σπειροειδῶς ἐστραμμένον καὶ σχετιζόμενον πρὸς τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ἀλλ' ἡ λυχνία αὕτη, ἧς τὸ γαλλικὸν προνόμιον φέρει χρονολογίαν 1879, δὲν ἦτο ἡ ἡμίσεια ἐπιτυχία.

Ὁ Ἔδισων ἐνόησεν ὅτι δὲν ἐπέτυχε εἰς ὅ,τι ἀπέβλεπεν. Ἐσκέφθη λοιπὸν νὰ ἀναλάβῃ τὰς πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐφευρετῶν γενομένας δοκιμάς, διὰ τοῦ ἄνθρακος, ὡς πεπυρακτωμένου ἀγωγοῦ.

Ἠρώτα ἑαυτόν, ἐὰν μεταχειριζόμενος τὸν ἄνθρακα ὡς μετεχειρίζετο τὴν πλατίνην, θὰ κατώρθου νὰ δώσῃ τὸ αὐτὸ ἐξαιρετικὸν

συρματοποιήσιμον, ὅπερ ἐπέτυχε νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς τὸ μέταλλον ἐκεῖνο. Τοῦ ἄνθρακος ὄντος ἀπολύτως ἀτήκτου καὶ φωτοβόλου δυνάμεως ἀνωτέρας τῆς πλατίνης, ἡ ἀντικατάστασις τῆς πλατίνης διὰ τοῦ ἄνθρακος θὰ παρουσίαζε πλεῖστα πλεονεκτήματα.

Ἅπαξ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης βαδίσας, ὁ Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης ἠκολούθησε ταύτην, καὶ ἐπέτυχε.

Ἡ πρώτη δυσκολία ἦτο νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ἄνθρακα ἐν καταστάσει νηματώδει, ὡς ἡ πλατίνη, εὐκάμπτῳ ὅπως στρέφεται σπειροειδῶς, καὶ σταθερᾷ ὅπως διατηρῇ τὸ δοθὲν αὐτῷ σχῆμα. Ἐνῷ κατείχετο ὑπὸ τῆς ἰδέας ταύτης ὁ Ἔδισων, ἡ τύχη ἔθετο αὐτῷ κατὰ γράμμα εἰς χεῖρας τὴν λύσιν, ἣν ἐπεδίωκεν. Ἀνάψας σιγαρέτον διὰ τεμαχίου χάρτου ἰσχυρῶς τετυλιγμένου καὶ πεπιεσμένου, παρετήρησεν, ὅτι ὁ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἀπομείνας ἐκ τοῦ χάρτου ἄνθραξ ἦτο σπειροειδής, εὔθραυστος ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ὁλίγον διατηρούμενος. Τί ἦτο λοιπὸν ὁ ἄνθραξ οὗτος; Προήρχετο ἐκ φυτικῆς τινος ὕλης. Ἐστερεῖτο ἐσέτι συμφύσεως καὶ ἐλαστικότητος ἐπαρκοῦς, ἠδύνατό τις ὅμως νὰ εὕρῃ φυτικὰς ὕλας δυναμένας ν' ἀποδώσωσιν ἄνθρακα ἔχοντα τὰς ἀπαιτουμένας ἰδιότητας. Συμφώνως πρὸς τὴν δοκιμαστικὴν αὐτοῦ μέθοδον, ὁ Ἔδισων ἤρξατο μελετῶν τοὺς πάσης προελεύσεως φυτικοὺς ἄνθρακας. Ἔλαβεν ἄνθρακας προερχομένους ἐκ πασῶν τῶν ξυλίνων οὐσιῶν· ἄνθρακας προερχομένους ἐκ καύσεως, διενεργηθείσης ἐν κεκλεισμένοις ἀγγείοις, ἐξ ὅλων τῶν φυτῶν· κορμοὺς ἐκ πάντων τῶν ποωδῶν φυτῶν, βοτάνας ἐκ πάντων τῶν φοινικοδένδρων. Οἱ δὲ βοηθοὶ αὐτοῦ, ἐξήτασαν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔποψιν, τοὺς ἄνθρακας τοὺς προερχομένους ἐξ ὅλων τῶν εἰδῶν τοῦ χάρτου.

Τὸ καλλίτερον ἀποτέλεσμα ἐδόθη αὐτῷ ἐκ τοῦ ἄνθρακος εἰδικοῦ τινος χάρτου κατασκευασθέντος ἐπὶ τούτῳ ἐκ τινος βάμβακος συλλεγομένου ἐκ κήπων κειμένων ἐγγὺς τοῦ Σάρλεστον. Ὁ ἄνθραξ οὗτος ἀποστερηθεὶς ὡς ἡ πλατίνη, τῶν ἐμπεριεχομένων ἀερίων, παρουσιάζει τὴν ἐπιθυμητὴν ἐλαστικότητα, ὅπως ἀποδώσῃ φωτοβόλον νῆμα. Ἓν μόνον εἶχε μειονέκτημα· τὸ φῶς αὐτοῦ ὑπέκειτο εἰς ποικιλίας λάμψεων.

Ὁ Ἔδισων εὗρε τὴν ἐξήγησιν τοῦ μειονεκτήματος τούτου. Ὁ χάρτης εἶνε ὕλη πιλληματώδης, ἤτοι ἀποτελεῖται ἐξ ἰνῶν ἀκανονίστως διανεμημένων, ὁτὲ μὲν συσωρευμένων ὁτὲ δὲ διεσπαρμένων. Αἱ ἶνες αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν φυτικὴν ὕλην, τὴν χρησιμεύουσαν ὅπως ἀποδώσῃ τὴν μάζαν τοῦ χάρτου, ἦσαν ὁλόκληροι μὲν εἰς τινα μέρη, κεκομμέναι δ' εἰς ἄλλα.

Διὰ μέσον τῆς ἑτερογενοῦς ταύτης μάζης τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἀπέκτα ἀνίσους τραχύτητας. Τὸ ἐκ τοῦ ρεύματος τούτου ἐκφερόμενον φῶς διερχόμενον τῆς μάζης ταύτης θὰ εἶχεν ἀναλόγους διακυμάνσεις. Τοὐναντίον διὰ τοῦ ἄνθρακος τοῦ προερχομένου ἐξ ἰσχυρᾶς πυρώσεως τῶν ξύλων, τὰ ἴνη τῶν φυσικῶν ἰνῶν διατηροῦνται μ' ὅλην τὴν ἐπενέργειαν τοῦ πυρός, ἡ φυσικὴ γεωμετρικὴ ἐργασία ἡ χαράξασα τὰς παραλλήλους ἴνας ἐν τῇ ξυλώδει ὕλῃ ἀνθίσταται, καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα διατρέχει αὔλακα ὁμογενῆ πάντοτε.

Ἐκ τῆς λεπτῆς ταύτης παρατηρήσεως, ὁ Ἔδισων συνεπέρανεν, ὅτι ὤφειλε νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἐκ χάρτου ἄνθρακος, συγκεντρώσῃ δὲ τὰς ἐρεύνας του ἐπὶ τοῦ ἐκ ξύλου προερχομένου.

Καίτοι ἥκιστα θαυμαστὴς τῶν ἔργων τῆς φύσεως, ὁ Ἔδισων ἀνεγνώρισε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτι ἡ ἀνθρώπινος μηχανικὴ ὀφείλει νὰ κύπτῃ ἐνίοτε πρὸ τῆς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ ἐξελθούσης.

Ἅπαξ ἀποφασίσας νὰ παραδεχθῇ τὸ ἀπηνθρακωμένον ξύλον, ὡς ἀγωγὸν τῶν λυχνιῶν, ὁ Ἔδισων κατέγινε περὶ τὴν συλλογὴν πάντων τῶν ξύλων, πασῶν τῶν φυτικῶν ἰνῶν ἑκάστης χώρας τῆς ὑφηλίου.

Ἀπέστειλε περιηγητὰς εἰς Κίναν, Ἰαπωνίαν, Ἰνδίας καὶ Βρασιλίαν. Βοτανικὸς Εὐρωπαῖος, ὁ Brennam, ὁστις συνῴδευσε τὸν διάσημον Ἐλβετὸν φυσικὸν Agassiz, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ ἐπιστημονικῇ ἀνὰ τὴν Βρασιλίαν ἐκδρομῇ, ἐπεφορτίσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ δάση ταῦτα, πρὸς συλλογὴν ἀγνώστων φυτῶν. Τέλος, παρεκάλεσε τὸν φίλον του, τὸν Ἰσπανὸν βοτανικὸν Ségador, νὰ διατρέξῃ τὰ νότια μέρη τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὰς Ἀντίλλας. Ὁ Ségador καίτοι ἀδύνατος καὶ ἀσθενής, ἐπελάβετο τῆς ἐντολῆς ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τοῦ φίλου του. Ἀλλ' ἀποβιβασθεὶς εἰς Ἀβάναν, προσεβλήθη ὑπὸ κιτρίνου πυρετοῦ καὶ ἀπέθανε. Διέφυγεν ἀπὸ τὰς θανατηφόρους ἀναθυμιάσεις τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἔδισων, ὅπως ὑποκύψῃ εἰς τὰς κοπώσεις τοῦ ταξειδίου. Ἅμα ἀφίκετο ἐν Μένλο-Πάρκ ἡ λυπηρὰ εἴδησις, μεγάλην ἠσθάνθησαν πάντες θλῖψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ θύματος τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς φιλίας.

Χάρις εἰς τὰς ἀποστολὰς ταύτας τῶν περιηγητῶν, ὅρη δασῶν καὶ φυτῶν συνεσωρεύθησαν εἰς τὸ χημεῖον τοῦ Ἔδισων· τὰ πάντα ἐδοκίμασαν, δι' ἀλληλοδιαδόχων δ' ἐξισώσεων ἐπροτίμησαν τὰς ἴνας τοῦ ἰνδικοῦ καλάμου (μπαμποῦ). Ὑπάρχουσιν ὅμως πλεῖσαι ποικιλίαι ἰνδικοῦ καλάμου, ἔπρεπε δὲ νὰ ἐκλέξωσι τὸν λυσιτελέστερον. Ὁ κ. Moser ἀπεστάλη εἰς Κίναν, ὅπως διατρέξῃ τὰ διάφορα ἐργοστάσια ἐν οἷς κατεργάζεται ὁ ἰνδικὸς κάλαμος, καὶ ἐπισκεφθῇ τὰς φυτείας τοῦ κολοσσαίου τούτου καλάμου. Ὁ κ. Moser συνέλεξε μέχρι τῶν δειγμάτων τῶν παλαιῶν τεμαχίων τῶν ἰνδικῶν καλάμων τῶν χρησιμευσάντων εἰς τὴν οἰκοδομὴν οἰκιῶν πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων. Τὸ εἶδος τοῦ ἰνδικοῦ καλάμου τὸ κριθὲν ὡς λυσιτελέστερον εἶνε κοινότατον ἐν Κίνᾳ, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει μὴ ἐκλείψῃ· ὁ ἰνδικὸς κάλαμος ἐπροτιμήθη, ἕνεκα τῆς τελείας κανονικότητος τῶν ἰνῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς δύναται νὰ κοπῇ εἰς λεπτότατα νήματα τὸ στέλεχος τοῦ φυτοῦ τούτου. Τὸ πάχος τοῦ νήματος πρέπει νὰ εἶνε ἑνὸς πέμπτου τοῦ χιλιοστημορίου. Ἡ ἐργασία τῆς διαιρέσεως τοῦ ἰνδικοῦ καλάμου ἐκτελεῖται μηχανικῶς μετὰ θαυμασίας ταχύτητος· ἀντὶ τοῦ σπειροειδοῦς σχήματος, ὅπερ ἔδιδεν ὁ Ἔδισων ἀρχικῶς εἰς τὸ νῆμα τῆς πλατίνης, κόπτει ἤδη τὰς ἴνας τοῦ καλάμου κατὰ μῆκος, διότι ὁ ἄνθραξ τοῦ καλάμου κωλύει τὸ εὔκολον σπειροειδὲς τύλιγμα αὐτοῦ.

Ἰδοὺ δὲ πῶς παρασκευάζονται ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τοῦ Μένλο-Πὰρκ αἱ ἶνες τοῦ ἄνθρακος, διὰ τοῦ καλάμου.

Μηχανή τις διαιρεῖ τὰ φυτικὰ στελέχη εἰς σκυταλίας πάχους ἡττονος τοῦ ἑνὸς χιλιοστομέτρου καὶ μήκους 12 ἑκατοστομέτρων. Κάμπτουσιν ἑκάστην τῶν σκυταλιῶν τούτων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δώσωσιν αὐτῇ τὸ σχῆμα ἑνὸς ἐπιμήκους U, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν ἐντὸς μικροῦ σιδηροῦ χωνίου, διαυλακουμένου, κατὰ μῆκος τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ διαφράγματος, ὑπὸ ἐντομῆς δεχομένης τὸ φυτικὸν νῆμα. Θέτουσι 500 ἢ 1000 τῶν σιδηρῶν χωνίων τούτων ἐν κλιβάνῳ, ὃν ταχέως θερμαίνουσι· τοῦ δὲ καλάμου ἀπανθρακωθέντος, ἐξάγουσιν ἐξ ἑκάστου χωνίου νῆμα ἄνθρακος ἔχον πάχος τριχὸς ἵππου:

Ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὸ ἐξ ἄνθρακος τοῦτο νῆμα ἐν τῷ ὑαλίνῳ κώδωνι, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἐγκλεισθῇ, προετοιμάζουσιν ἐκ τῶν προτέρων εἶδός τι πώματος ἐκ γύψου, κλείοντος ἐπακριβῶς τὸν κώδωνα, ὃν διαπερῶσι δύο ἐκ πλατίνης σύρματα, προωρισμένα νὰ εἰσαγάγωσι τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα εἰς τὸ ἐξ ἄνθρακος νῆμα. Προσδένουσι τὰς δύο ἄκρας τοῦ νήματος τούτου εἰς τοὺς δύο ἀγωγοὺς τῆς πλατίνης· συγκολλοῦσι τὸν ὑάλινον κώδωνα πρὸς τὸν γύψον, ὁ δὲ κώδων εἶνε ἕτοιμος διὰ τὴν ἐργασίαν, ἥτις μέλλει νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἀέρα.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ κώδωνος ὑπάρχει σωλὴν ἀνοικτός, ὃν προσαρμόζουσιν ἐπὶ τῆς ἀεραντλίας, ἥτις μέλλει νὰ ἐξαγάγῃ τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου χώρου.

Ἡ ἀεραντλία αὕτη εἶνε, ὡς εἴπομεν ἤδη, ἡ τοῦ Sprengel, ἐν ᾗ ὁ ὑδράργυρος πίπτων ἐν ὡρισμένῳ χώρῳ ἀέρος, πληροῖ δοχεῖον ὕψους πλέον τῶν 76 ἑκατοστομέτρων, ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν, ἐκδιώκει τὸν ἀέρα ἀπὸ τοῦ δοχείου, καὶ καταλείπει ὄπισθεν αὐτοῦ τὸ κενόν· εἰς τὸ μέρος δὲ τοῦτο τῆς συσκευῆς, ὅπου σχηματίζεται τὸ κενὸν τίθεται ὁ μικρὸς κώδων. Ὁ ὑδράργυρος πίπτει ἐν τῷ δοχείῳ, ὁ δ' ἐν τῷ κώδωνι ὑδράργυρος ἀποδιώκεται. Ὑπάρχουσιν ἐν Μένλο-Πὰρκ 500 ἀεραντλίαι Sprengel, αἵτινες ἐπιτυχῶς τροποποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἔδισων, κινοῦνται ἀφ' ἑαυτῶν, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως οὐδενὸς ἐργάτου, καὶ χωρὶς νὰ παράγωσιν οὐδεμίαν ὑδραργυρικὴν ἀναθυμίασιν. Τοῦ κενοῦ καλῶς ἐπιτευχθέντος, δὲν ὑπολείπεται ἢ τὸ κλείσιμον τῆς ὑαλίνης φιάλης, ὅπως μείνῃ κενὴ ἀέρος.

Γλῶσσα φλογὸς ἐκ τῆς καλάμης, διευθυνομένη ἐπὶ τοῦ μικροῦ σωλῆνος τοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κώδωνος, ἀναλύει τὴν ὕαλον, καὶ ὁ κώδων κλείεται ἑρμητικῶς.

Τοιαύτη ἡ ἠλεκτρικὴ λυχνία, ἣν ὀφείλομεν τῷ Ἔδισων, καὶ δι' ἣν ὁ φυσικὸς τοῦ Μένλο-Πὰρκ ἐπωφελήθη πασῶν τῶν ἐργασιῶν προκατόχων του.

Ἡ ἀξία τοῦ Ἔδισων δὲν ἐρείδεται πράγματι ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς λυχνίας, γνωστῆς πρὸ αὐτοῦ· ὅ,τι ἰδίως ὀφείλεται αὐτῷ, εἶνε ἡ σειρὰ τῶν προπαρασκευῶν,

ἃς ἐφαντάσθη, ὅπως γενικεύσῃ καὶ καταστήσῃ χρήσιμον τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ φωτισμοῦ. Ἡ κατασκευὴ λυχνίας διδούσης καλὸν φῶς καὶ εὐθηνόν, δὲν εἶνε τὸ πᾶν. Πρέπει νὰ προμηθεύσῃ τις εἰς τὴν λυχνίαν ταύτην τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς φωτισμὸν ἠλεκτρικὸν φῶς. Δὲν δύναταί τις ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἑκάστου ἀτόμου τὴν τοποθέτησιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀτμομηχανῆς ἢ μηχανῆς παραγούσης ἠλεκτρισμόν, ἢ μηχανῆς παραγωγοῦ ἀεριόφωτος. Πρέπει λοιπὸν νὰ προμηθεύῃ εἰς τὴν λυχνίαν ταύτην τὸν ἠλεκτρισμόν, ὅλως ἀνεξαρτήτως τοῦ καταναλωτοῦ. Πρέπει, ὁ καταναλωτὴς νὰ ὠθῇ κομβίον τι, ὅπως ἔχῃ τὸ φῶς, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ ἀεριόφως.

Ὑπὸ τοιούτων ἐλαυνόμενος σκέψεων ὁ Ἔδισων ἔθετο τὸ ἑξῆς πρόβλημα. Νὰ παράγῃ τὸν ἠλεκτρισμὸν ἔν τινι κεντρικῷ ἐργοστασίῳ, νὰ μεταδίδῃ δὲ τοῦτον εἰς τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως, δι' ὑπογείων ἀγωγῶν. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐλύθη διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τοῦ πρώτου *Κεντρικοῦ ἐργοστασίου ἠλεκτρισμοῦ*, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἱδρύθησαν κατόπιν τὰ κεντρικὰ ἐργοστάσια τὰ νῦν ἐν Παρισίοις καὶ ἁπάσαις ταῖς πρωτευούσαις τῆς Εὐρώπης λειτουργοῦντα.

Αἱ λυχνίαι τοῦ Ἔδισων, ὡς περιεγράψαμεν ταύτας, ἐφάνησαν τὸ πρῶτον ἐν Εὐρώπῃ τὸ 1881. Ἐκτεθεῖσαι ἐν τῇ Διεθνεῖ Ἐκθέσει τοῦ 1881, ἐθεωρήθησαν ὡς ἐν τῶν σπουδαιοτέρων ἐπιστημονικῶν γεγονότων τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀπέδειξαν τοῖς σοφοῖς τε καὶ τῷ ὄχλῳ τὰς ἑκτάκτους προόδους, ἃς ἐποιήσατο ὁ ἠλεκτρισμός, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ. Ἕως τότε ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ὑπέκειτο εἰς παντοειδεῖς ἀμφισβητήσεις καὶ ἀμφιβολίας. Ἀλλ' οἷα ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῶν διαφόρων ἐκθετῶν, ὅτε εἶδον τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔδισων τοποθετοῦντας ὁλόκληρον ἠλεκτρικοῦ φωτὸς συσκευήν, ἀφ' ἧς οὐδὲν ἔλειπεν! Ἀτμομηχαναί, μηχαναὶ δυναμοηλεκτρικαί, παντοειδεῖς λυχνίαι καὶ πολύφωτα, γνώμονες τῶν ρευμάτων, μετρητῆρες, τὰ πάντα μετὰ τοσαύτης τάξεως παρατεθειμένα!

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ἀντεπεξῆλθε κατὰ τοῦ ἀεριόφωτος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης συμφώνως πρὸς τὰς τεχνικὰς μεθόδους τοῦ Ἔδισων ἱδρύθησαν αἱ ἑταιρίαι Gramme, Sauter-Lemonnier, Bréguet, Compagnie Lyonnaise, Anatop Gérard, κλπ. ἐν Γαλλίᾳ, ὡς καὶ αἱ ἠλεκτρικαὶ ἑταιρίαι τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μιλάνου, τοῦ Λονδίνου κλπ.

Ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τοῦ 1889, αἱ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς συσκευαὶ τῆς *Ἑταιρίας Ἔδισων* δὲν εἵλκυον πολὺ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπισκεπτῶν, ἕνεκα πολλῶν ἄλλων παρομοίων τοιούτων ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ ἐκθέσει. Ἀλλ' ὅ,τι ἰδίως ἐξήγειρε τὸν γενικὸν θαυμασμόν, ἦτο ὁ φωνογράφος τοῦ Ἔδισων. Ὁ ἐφευρέτης τοῦ θαυμασίου τούτου μηχανήματος, τοῦ πρὸ δεκαετίας ἐφευρεθέντος, ἐτελειοποιήθη ἤδη, τὸ δὲ πλῆθος συνέρρεε πέριξ τούτου, ἐκ τοῦ κηρωτοῦ κυλίνδρου τοῦ ὁποίου, στρεφομένου ὑπό τινος ἠλεκτρικοῦ ἐλατηρίου, ἐξήρχοντο λόγοι, ᾄσματα καὶ μουσική.

Ἐνταῦθα περαίνομεν τὸ βραχὺ τοῦτο σχεδίασμα περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἔδισων. Γνωστὸς ὁ θαυμασμὸς καὶ αἱ ἀπονεμηθεῖσαι αὐτῷ τιμαὶ ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γερμανίας, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν Εὐρώπην. Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς τιμὰς τὰς ἀποδοθείσας αὐτῷ, κατὰ τὴν παγκόσμιον Ἔκθεσιν τοῦ 1889 καὶ τὴν ταπεινὴν καταγωγὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ μεταπωλητοῦ τοῦ Πὸρτ-Ὸρόν, θὰ μὲ δικαιώσῃ διὰ τὸν τίτλον—τὸ *Μυθιστόρημα τοῦ Ἔδισων*,—ὃν ἐθέσαμεν εἰς τὸ σχεδίασμα τοῦτο.

Α. Κ.

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(Μυθιστορία)

Τὸ ὄχημα ἔστη πρὸ τῆς γνωστοτάτης αὐτῆς κλίμακος, καὶ ἀνῆλθεν ἐλαφρῶς τὰς βαθμίδας, ἃς εἶχεν ἀνέλθη τοσάκις ἤδη ὡς δεσποινὶς τῆς αὐτοκρατείρας.

Οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ καὶ πρὸς στιγμὴν ἐνόμισεν, ὅτι καὶ πάλιν ἐπανήρχετο εἰς τὸ παρελθόν. Ἀλλ' ὄχι· ἡ θέσις, ἣν κατέλαβεν ἤδη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲν ἦτο ἡ αὐτή, ἣν κατελάμβανεν ἄλλοτε, βλέμμα δὲ ἐταστικώτερον τῇ κατέδειξεν ἀπείρους ἄλλας ἀλλοιώσεις, αἵτινες ἐγένοντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔπαυσε νὰ εἶνε δεσποινὶς τῆς τιμῆς.

Ἀπὸ τοῦ γάμου της δὲν εἶχε παρευρεθῆ ποτὲ εἰς τὴν τελετὴν ταύτην καθ' ὅσον τὸ καθῆκόν της ὡς κυρίας τῆς τιμῆς δὲν τὴν εἶχε καλέσῃ μέχρι τοῦδε εἰς τοῦτο καὶ ἡ Κλεοπάτρα δὲν ἐνόει νὰ πράξῃ οὐδὲν πλέον τοῦ καθήκοντός της.

Ἀκουσίως ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν θέσιν, ἐν ᾗ ἐκάθητο ὁ Βορίς... Ἀλλ' ὁ μέγας δοὺξ ἦτο εἰς Νίκαιαν ἴσως δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εὑρίσκετο καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' εἰς ἐκκλησίαν κειμένην πολὺ μακρὰν τῆς Πετρουπόλεως.

Ἂν ὁ Δοὺξ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἠρνεῖτο ἤδη τὸ θέλγητρον, ὅπερ τὴν ἔσυρέ ποτε πρὸς αὐτὸν τὴν ἠδίκει· ἂν δὲ πάλιν ἐσκέπτετο, ὅτι θὰ τὴν ἐλησμόνει διότι τὴν ἐσεβάσθη ὅταν ἠδύνατο νὰ καταχρασθῇ τῆς ἀδυναμίας της καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τὴν ἀποβάλῃ ὡς ἄνθος ἀποφυλλισθέν, δὲν τὴν ἐγνώριζε ποσῶς. Ὄχι, ἡ Κλεοπάτρα τὸν ηὐγνωμόνει καὶ διηύθυνε πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς εἰρήνης λογισμοὺς ἡδείας καὶ εὐγνώμονος ἀναμνήσεως. Ἐκεῖνος εἶχε θέσει τὸν Ὕψιστον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ αὐτῆς, αὕτη δὲ ἤδη παρεκάλει τὸν παντοδύναμον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας του.

Τέλος εἰσῆλθεν ἡ κυλή, προηγουμένου τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῆς Αὐτοκρατείρας καὶ ἀκολουθουμένων ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἀκολούθων ἐν ἀδαμαντοποικίλτοις στολαῖς ἐκ βελούδου καὶ τριχάκτων. Μόλις οἱ μονάρχαι κατέλαβον τὰς θέσεις αὐτῶν ἐν τῷ λαμπρῶς φωταγωγημένῳ ναῷ ἡ ἐπίχρυσος θύρα τοῦ Ἱεροῦ ἠνεῴχθη καὶ ἐξῆλθον οἱ ἱερεῖς ἐν ᾄσμασιν, ἵνα ζητήσωσι τὸν ἀναστάντα Χριστόν. Προπορευομένου τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν σημαιῶν οἱ ἱερεῖς ἐκίνησαν ἐκ τῶν ἀριστερῶν τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ θείου σώματος.

Ἡ ἔντασις τῆς ψαλμῳδίας τῶν ἤρξατο νὰ μειοῦται ἐντὸς ὀλίγου ἐν τῇ ἀποστάσει, αἱ φωναὶ τῶν παιδίων ἠκούοντο ὀλιγώτερον καὶ ἐπὶ τέλους δὲν ἠκούοντο ποσῶς. Οὐδὲν ἐτάραττε τὴν σιγὴν πλέον, οὔτε αὐταὶ αἱ ἀναπνοαὶ τῶν παρισταμένων.

Μετ' ὀλίγον ἀόριστοί τινες ἦχοι ἤρξαντο καὶ πάλιν νὰ ἀκούωνται μακρόθεν, εἶτα αἱ φωναὶ τῶν ὀξυφώνων, μετ' αὐτοὺς αἱ τῶν βαθυφώνων καὶ τοῦ κλήρου βαδίζοντος ταχύτατα καὶ εἰσερχομένου ἐκ δεξιῶν ἀφοῦ περιῆλθε τὰ ἀνάκτορα. Αἰφνιδίως ἡ ψαλμῳδία κατέπαυσεν ἀποτόμως καί:

— Χριστὸς ἀνέστη! εἶπεν ὁ ἱερεὺς διὰ φωνῆς εἰσδυσάσης ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐκκλησιαζομένων.

— Ἀληθῶς ἀνέστη! ἀπεκρίθη τὸ πλῆθος.

Ὁ ἱερεὺς ἐπανέλαβε τρὶς τὴν φράσιν ταύτην καὶ τρὶς τὸ πλῆθος ἀπεκρίθη. Εἶτα ἀντήχησεν εἰς τοὺς θόλους τοῦ ναοῦ γοργὸς ὕμνος καὶ τὸ πλῆθος ἤρξατο νὰ ἀνταλλάσσῃ ἀσπασμούς, ἐνῷ ἡ θεία λειτουργία ἐτελεῖτο ὄπισθεν τῶν σηρικῶν παραπετασμάτων τοῦ Ἱεροῦ.

Ἡ Κλεοπάτρα εἶχεν ἴδη πολλάκις τὴν τελετὴν ταύτην, ἐν τούτοις οὐδέποτε κατενύγη ὅσον κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην. Ἀφοῦ διήμειψε προσρήσεις τινὰς μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν ἱσταμένων φίλων καὶ γνωρίμων ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀγνώστων αὐτῇ προσώπων.

Τυχαίως ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας διάδρομον, ὅπου τὸ βλέμμα της συνήντησεν ἄγνωστόν τι πρὸς αὐτὴν πρόσωπον.

Τὸ ἐν λόγῳ πρόσωπον ἠρείδετο ἐπὶ μιᾶς τῶν στηλῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ παρετήρει μετ' ἐκπλήξεως τὰ περιστοιχοῦντα αὐτὸν ἀντικείμενα. Ἦτο εἰκοσιπενταετὴς ἢ εἰκοσιεξαετὴς νεανίας ξανθὸς καὶ ἀβρός. Οἱ μύστακές του ἦσαν ἐπίσης ξανθοί, ἀλλ' ἀλλοίου ξανθοῦ χρώματος· ἐνόμιζέ τις, ὅτι ἦσαν ἐπάργυροι! Οἱ χαρακτῆρές του ἦσαν ἀμέμπτου τελειότητος.

— Τί ὡραῖος νεανίας! ἐσκέφθη ἀκουσίως ἡ Κλεοπάτρα, ἥτις ἠγάπα τὸ καλὸν ὅπου δήποτε καὶ ἂν τὸ συνήντα.

Ὁ νεανίας ἀφ' ἑτέρου ἐθεώρει τὰς γυναῖκας τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην καὶ συνέκρινε τὰς διαφόρους καλλονάς των, ἀλλ' αἰφνης τὸ βλέμμά του συνήντησε τὴν μορφὴν τῆς Κλεοπάτρας καὶ προσηλώθη μετὰ θαυμασμοῦ ἐπ' αὐτῆς.

— Οὐδέποτε εἶδον ὁμοίαν της εἰς τὸ κάλλος εἶπεν ἐνῷ οἱ μέλανες ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν ἐπ' αὐτῆς.

— Τί ὡραῖοι ὀφθαλμοί! ἐσκέφθη ἡ νεαρὰ γυνή... Ὁποία ἔντασις βλέμματος! Μετ' ὀλίγον ἔπαυσαν νὰ θεωρῶνται χάριν τῆς εὐπρεπείας, ἀλλ' ἤδη εἶχον ἐλκυσθῆ πρὸς ἀλλήλους πολὺ περισσότερον παρὰ ἂν ἐγνωρίζοντο ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Οἱ ὀφθαλμοὶ των συν-

ηντήθησαν καὶ πάλιν καὶ παρ' ἁπάσας τὰς προσπαθείας των δὲν ἔπαυσαν νὰ συναντῶνται μέχρι τοῦ τέλους τῆς λειτουργίας, ἥτις, καίτοι πολὺ μακρά, διότι διαρκεῖ ἐπὶ δύο ὅλας ὥρας, διῆλθεν ὡς μία στιγμὴ διὰ τὴν Κλεοπάτραν.

Ἠσθάνετο, ὅτι κἄτι νέον συνέβαινεν ἐν ἑαυτῇ· ἀλλὰ τί ἦτο; Δὲν τὸ ἐγνώριζε καὶ δὲν ἐπεθύμει νὰ τὸ μάθῃ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας ἐνῷ περιβληθεῖσα τὴν σισύραν της, περιέμενε τὴν ἅμαξάν της, εἶδε τὸν πρεσβευτὴν τῆς Σουηδίας συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ εὐειδοῦς νεανίου καὶ ἐξερχόμενον:

— Δὲν εἶνε κατάλληλος ἡ θέσις ἐνταῦθα, κυρία κόμησσα, εἶπεν οὗτος πλησιάσας πρὸς αὐτὴν καὶ ὑποκλιθείς, ἀλλ' ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἀναχωρήσω μεθαύριον ἐπ' ἀδείᾳ, δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἵνα σᾶς συστήσω τὸν ἐξάδελφόν μου Οὐλρῖκον Ἄλσεν.

Ὁ Οὐλρῖκος προσέκλινε σοβαρῶς.

— Ἔφθασεν ἐνταῦθα πρὸ δύο ἡμερῶν καὶ δὲν γνωρίζει οὐδένα. Ὑπήρξατε πάντοτε καλὴ πρὸς ἐμέ.... ὥστε θὰ ἦτο ἆρά γε τόλμη νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ θεωρῆτε τὸν ἐξάδελφόν μου ὡς εἰ ἦτο υἱός μου;

— Τοῦτο ἀρκεῖ, φίλτατε κύριε βαρῶνε, ἕνα τεθῇ ὁ οἶκός μου εἰς τὴν διάθεσίν του! ἀπήντησεν ἡ Κλεοπάτρα.

Ἤδη τὸ ὄχημά της εἶχε φθάση καὶ χαιρετήσασα ἀπῆλθε.

—Τίς εἶνε ἡ κυρία, εἰς ἣν μὲ συνεστήσατε πρὸ ὀλίγου; ἠρώτησεν ὁ Οὐλρῖκος, ἅμα ὡς αὕτη ἀπῆλθεν.

— Εἶνε ἡ κόμησσα Νεουτὼφ ἡ ὡραιοτέρα καὶ εὐαρεστοτέρα κυρία τῆς αὐλῆς, ἀπεκρίθη ὁ πρέσβυς.

Ὁ νεανίας οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐπανελθὼν εἰς τὴν πρεσβείαν ἐκλείσθη ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ ὠνειρεύθη κατὰ τὸ λοιπὸν μέρος τῆς νυκτὸς τοὺς ὡραίους κυανοῦς ὀφθαλμοὺς τῆς Κλεοπάτρας. Σᾶς λατρεύω, ἔλεγεν ἐνδομύχως ὁ νεανίας. Σᾶς λατρεύω, εἶσθε ἡ μόνη γυνή, ἥτις ὑπάρχει δι' ἐμὲ ἐν τῷ κόσμῳ. Αἱ λοιπαὶ εἶνε μηδέν!

Κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν του παρὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ, καίτοι ἡ ἐθιμοταξία δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ μείνῃ περισσότερον τῶν δέκα λεπτῶν, αὐτὸς παρέμεινεν ἐπὶ μίαν ὅλην ὥραν ἀποκρινόμενος εἰς τὰς ἐρωτήσεις καὶ μὴ παύων νὰ τὴν θεωρῇ διὰ τῶν ὡραίων ὀφθαλμῶν του. Ὅταν κατόπιν ἔμαθεν, ὅτι ἦτο ἀπρεπὲς νὰ παραμένῃ ἐπὶ τοσοῦτον χρονικὸν διάστημα, ἐσμίκρυνε τὴν διάρκειαν τῶν ἐπισκέψεών του εἰς εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας, ἀλλὰ τὰς κατέστησεν ἡμερησίας.

Κατὰ πρῶτον ἡ Κλεοπάτρα ἐγέλασεν· ἡ ἀθῴα καὶ ἄφωνος αὕτη ἀφοσίωσις ἦτο κἄπως κωμικὴ διὰ γυναῖκα ἐθισθεῖσαν ἐν αὐλῇ συχναζομένῃ ὑπὸ τοῦ τελειοτέρου, λεπτοτέρου, εὐγενεστέρου καὶ μᾶλλον διεφθαρμένου κόσμου. Ἀλλὰ πρὶν παρέλθῃ ἑβδομὰς ἤρξατο νὰ αἰσθάνηται, ὅτι ἡ καθημερινὴ ἐπίσκεψις τοῦ νεαροῦ Σουηδοῦ τῇ εἶχε καταστῆ ἀναγκαία· ὅτι τὸν περιέμενε μετ' ἀνυπομονησίας καὶ ὅτι ὅταν δὲν ἤρχετο τῇ ἐφαίνετο ἡ ἡμέρα κενή.

Καὶ ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐν ἑαυτῇ, ὅτι τὸν ἠγάπα.

ΙϚ'

Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ἡ ἄνοιξις ἐφαίνετο ἀποκαθισταμένη. Οἱ πάγοι τοῦ Νέβα ἀνελύοντο· ὁ ἥλιος ἔλαμπε καὶ ἔκαιε καὶ καθίστα τὸ ψῦχος τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν ἐπαισθητότερον. Οἱ κάτοικοι τῆς Πετρουπόλεως ἦσαν εὔθυμοι καὶ ζωηροί· καὶ ἡ Κλεοπάτρα παρασυρομένη ὑπὸ τῆς κοινῆς εὐθυμίας εἶχεν ἀποβάλη κἄπως τὴν συνήθη αὐτῇ σοβαρότητα. Ἐξήρχετο συχνότερον εἰς περίπατον, ὁ δὲ σύζυγός της, ὅστις δὲν ἠδύνατο εἰσέτι νὰ τὴν συνοδεύῃ, ἠρκεῖτο νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς μετὰ τὸν περίπατον διηγήσεις της καθήμενος ἐν μέσῳ τῶν ἀνθέων, δι' ὧν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἶχεν αὕτη πληρώση τὴν οἰκίαν της, ἀναπνέων τὸ ἄρωμα αὐτῶν καὶ θαυμάζων τὰ ὡραῖα των χρώματα.

Ἡ μεγάλη στρατιωτικὴ ἐν τούτοις ἐπίδειξις εἶχεν ἀναγγελθῆ ὡς μέλλουσα νὰ γείνῃ κατὰ τὴν ἕκτην Μαΐου, πάντες δὲ περιέμεναν ἀνυπομόνως καὶ συνδιελέγοντο περὶ αὐτῆς. Ἡ παράταξις αὕτη ἦτο οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἐπισφράγισις τοῦ τέλους τοῦ χειμῶνος. Κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ γίνῃ, ὁ Οὐλρῖκος δ' Ἄλσεν ἦλθε κατὰ τὴν συνήθη του ὥραν καὶ εὗρεν ὅλως παρὰ τὸ σύνηθες τὴν Κλεοπάτραν μόνην. Ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν τοῦτο συνέπιπτε, καὶ αὕτη ἐφάνη ὀλίγον δυσαρεστηθεῖσα, διότι πρὸ δύο ἢ τριῶν ἑβδομάδων οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νεανίου εἶχον εἴπη πολλὰ καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἐφοβεῖτο ν' ἀκούσῃ, ὅ,τι θὰ ἔλεγε τὸ στόμα του.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρισκομένη καὶ μὴ γνωρίζουσα εἰς τί νὰ στρέψῃ τὸν λόγον ἤρξατο ν' ἀπευθύνῃ μυρίας ἐρωτήσεις πρὸς τὸν Οὐλρῖκον. Τὸν ἠρώτησε ποῦ εἶχεν ἐκπαιδευθῆ, τί ἦτο ἡ οἰκογένειά του, πῶς συνέπεσε νὰ εὑρίσκηται ἐν Πετρουπόλει, τί ἐσκέπτετο περὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοίκων της καὶ τὰ παραπλήσια. Εἰς ταῦτα ὁ νεανίας ἀπεκρίθη προθύμως καὶ ἀκριβῶς. Εἶχε μείνη τῇ εἶπε μέχρι τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας του πλησίον τῆς μητρός του, ἥτις τὸν ἀνέθρεψε βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐκκλησίας των. Ἀπολέσας αὐτὴν κατόπιν εἰσῆλθεν εἴς τινα στρατιωτικὴν σχολὴν τῇ φροντίδι τοῦ πρέσβεως θείου του, ὁπόθεν ἐξῆλθε μετὰ πέντε ἔτη ἀριστεύσας εἰς τὰς ἐξετάσεις του. Ἀμέσως κατετάχθη ὡς ἀξιωματικὸς ἔν τινι σώματι τοῦ στρατοῦ καὶ πρό τινος ὁ θεῖός του εἶχε κατορθώση νὰ τὸν διορίσῃ στρατιωτικὸν ἀκόλουθον τῆς πρεσβείας ἐν Πετρουπόλει.

Ἁπλουστάτη ἱστορία. Ἀλλ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, δι' ἧς τὴν ἀφηγεῖτο, ἐδείκνυεν ἄμετρον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν μητέρα του καὶ ἔδιδε νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι τὸ στρατιωτικὸν στάδιον δὲν ἦτο κατάλληλον δι' ἄνθρωπον τοσοῦτον αἰσθηματικὸν καὶ φιλόστοργον, ἀλλ' ὅτι οὐχ ἧττον, ὡς ἐκ τῆς εὐθύτητος τοῦ χαρακτῆρός του ἐξετέλει τὸ καθῆκόν του μετὰ θρησκευτικῆς ἀκριβείας.

— Σᾶς ἀρέσκει λοιπὸν ἡ Πετρούπολις; ἠρώτησεν ἡ Κλεοπάτρα, προσηλοῦσα τὸ ὀξὺ βλέμμα της ἐπ' αὐτοῦ.

— Αἱ ἐντυπώσεις μου, καὶ ὅ,τι ἠσθάνθην ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἶνε τοιαῦται, ὥστε ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῇ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω ποτέ.

Σιωπὴ ἐπηκολούθησε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο συγκεκινημένη, διότι κατενόησε τὴν ἔννοιαν τῶν ἁπλῶν τούτων λέξεων τοῦ νεανίου καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ. Αἴφνης ἐθεώρησεν αὐτὸν καὶ οἱ ὀφθαλμοί των συνηντήθησαν. Ἡ Κλεοπάτρα ἐρρίγησεν διότι ἀνέγνωσεν ἐν αὐτοῖς ὅ,τι δὲν εἶχεν εἰσέτι μάθη.

Αὐτὸς λοιπὸν ἦτο ὁ ἔρως; Λατρεία, ὑποταγὴ τυφλὴ καὶ αὐταπάρνησις; Οὐδέποτε ἐφαντάσθη τὸν ἔρωτα τοιουτοτρόπως· καὶ οἱ ἄνδρες, οὓς εἶχε γνωρίση μέχρι τοῦδε δὲν ἠγάπων ὡς οὗτος ὁ νεανίας. Ἐκεῖνοι ἦσαν ἀλλοῖοι. Ὁ ἔρως των ἦτο πάλη καθ' ἣν ὁ ἐπιτηδειότερος ἐκέρδιζε τὴν νίκην· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς περιεφρόνει!

Ἀλλ' ἡ νεαρὰ αὕτη ψυχὴ ἠγάπα ἄλλως. Ὁ Οὐλρῖκος, ὅστις εἶχε διέλθει τὰ ἔτη του μέχρι τοῦδε ἐν τῇ σπουδῇ καὶ τῇ ἀπομονώσει, ἀφωσιοῦτο ὁλόκληρος χωρὶς οὐδὲν νὰ ζητῇ ἀντὶ τοῦ ἔρωτός του. Ποία ποτὲ γυνὴ δὲν θὰ τὸν συνεπάθει; Ἡ Κλεοπάτρα συνεπάθησε τὸ παιδίον τοῦτο, ὅπερ παρεδίδετο πρὸς αὐτὴν ἄνευ ἐπιφυλάξεως καὶ ἄνευ ὑπερηφανείας ἢ ματαιοφροσύνης.

— Εἶσθε πολὺ νέος· τῷ εἶπε, διὰ τρόπου ὅστις πόρρω ἀπεῖχε τοῦ νὰ προσβάλῃ αὐτόν.

— Εἶμαι εἴκοσι ἓξ ἐτῶν, τῇ ἀπεκρίθη.

Ἦτο ἀκριβῶς τῆς αὐτῆς ἡλικίας! ἀλλ' ὁποία διαφορὰ μεταξύ των..... Αὕτη εἶχε δοκιμάση ἁπάσας τὰς πικρίας καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις τοῦ βίου. Οὗτος δὲ ἦτο εἰσέτι ἀθῷον παιδίον. Δὲν ἦτο καλλίτερός της;

— Λαμπρὸν στάδιον ἀνοίγεται ἐνώπιόν σας, τῷ εἶπε, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ συνεχίσῃ τὴν συνομιλίαν.

— Στάδιον... ναί, ἴσως ἀπεκρίθη οὗτος μετ' ἀδιαφορίας.

Προφανῶς οὐδὲν τὸν ἐνδιέφερεν ἐκτὸς αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἡ συνομιλία διεκόπη καὶ πάλιν καὶ οἱ ὡραῖοι μέλανες ὀφθαλμοὶ προσηλώθησαν οὐχὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Κλεοπάτρας, διότι δὲν ἐτόλμα νὰ τὴν ἀτενίζῃ εἰμὴ σπανίως καὶ κρύφα, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀλαβαστρίνου τραχήλου της.

Εὐτυχῶς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰσῆλθε χωρὶς νὰ ἀγγελθῇ ὁ στρατηγὸς Τρεδίν, ὡς ἔπραττον πάντες ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ἐν ᾗ δὲν ὑπῆρχον μυστήρια.

Ὁ Οὐλρῖκος ὠχρίασε καὶ τὸ ἐρύθημα ἀνῆλθεν εἰς τὰς παρειὰς τῆς κομήσης, ἅμα τὸν εἶδεν· ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας μετὰ τὴν εἴσοδόν του ὁ νεαρὸς Σουηδὸς ἠγέρθη καὶ ἀπῆλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητος.

— Φαίνεσθε ἀλλοφρονοῦσα, εἶπεν ὁ Τρεδίν, πρὸς τὴν κόμησσαν παρατηρήσας ὅτι δὲν προσεῖχεν εἰς τὰς ὁμιλίας του.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην στρατηγέ, εἶπεν αὕτη, φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου της, ἀλλ' ὑποφέρω ὀλίγον ἐξ ἡμικρανίας.

— Τότε ἀπέρχομαι, εἶπεν οὗτος. Θὰ ἦτο ὅμως καλὸν νὰ κάμνητε περίπατον ἐφ' ἁμάξης, ὁ δροσερὸς ἀὴρ δὲν σᾶς ὠφέλει.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Κλεοπάτρα καὶ διέταξε νὰ τῇ ἑτοιμάσωσιν ἀμέσως τὸ ὄχημά της.

Εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας βραδύτερον διήρχετο τὴν κινητὴν γέφυραν τοῦ μεγάρου της, ἐξερχομένη. Ὁ ἡνίοχος ἐγνώριζε τοὺς εὐνοουμένους περιπάτους τῆς κυρίας του, ὥστε χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὴν ἔφερε διὰ τῶν κονιορτωδῶν ὁδῶν μέχρι τῶν Νήσων, αἵτινες ἤδη ἔμειναν ἐγκαταλελειμμέναι καὶ ὡσεὶ περιμένουσαι τὴν ἐπάνοδον τῶν κυρίων των.

Ὅσον οὔπω αἱ κατάσκιοι ὑπὸ δένδρων οἰκίαι των θὰ ἠνοίγοντο καὶ πάλιν πρὸς τοὺς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους κυρίους των, καὶ αἱ αἴθουσαί των θὰ ἐφωταγωγοῦντο καὶ θὰ ἀντήχουν ἐκ τῶν χαρωπῶν φωνῶν τοῦ μεγάλου κόσμου. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἦσαν σκυθρωπαὶ καὶ κατάκλειστοι. Ἐν τούτοις τὰ αἰγοκλήματα εἶχον ἀρχίσει νὰ πρασινίζωσι, καὶ ὀλίγοι τινὲς βλαστοὶ τῆς πασχαλέας ἐτόλμων νὰ προβάλλωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀνοίξεως. Ὁ χειμὼν δὲν εἶχε παρέλθει ἐντελῶς.

Τὸ ὄχημα ἐκυλίετο ἐπὶ τῶν ἐρήμων ὁδῶν περιφέρων τὴν νεαρὰν γυναῖκα καὶ τὰς σκέψεις της, αἵτινες ἦσαν τόσον περίπλοκοι, ὅσον καὶ αἱ ὁδοὶ ἐξ ὧν διήρχετο. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡλιακή τις ἀκτὶς ἔπιπτεν ἐπὶ τοῦ προσώπου της καὶ πάλιν ἀπήρχετο καὶ τὴν ἄφινεν εἰς τὴν σκιάν. Τὸ ψῦχος ἦτο εἰσέτι ἐπαισθητὸν διότι αἱ διακλαδώσεις τοῦ Νέβα, αἵτινες περιρρέουσι τὰς νήσους δὲν εἶχον εἰσέτι τακῆ ἐντελῶς. Ἀλλ' ὁ πάγος εἶχε καταστῆ τοσοῦτον λεπτός, ὥστε διεφαίνετο ἡ ῥοὴ τοῦ κάτωθεν αὐτοῦ διερχομένου ὕδατος ὡς φαίνεται ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος κάτωθεν τοῦ λεπτοῦ δέρματος παρθένου. Κατὰ διαστήματα ὁ πάγος εἶχεν ἐντελῶς τακῆ ἐφαίνοντο δὲ ὀπαί τινες, ἐν αἷς ἔπαιζε τὸ ἀργυρόχρουν ὕδωρ.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐρρίγει ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ ὑπέφερεν ἠθικῶς καὶ σωματικῶς. Εἶχε συναισθανθῆ, ὅτι ἡ πρὸς τὸν Οὐλρῖκον συμπάθειά της ἤρξατο νὰ καθίσταται κινδυνώδης. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς εἰσόδου τοῦ στρατηγοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ της ἐπείσθη περὶ τούτου, διότι ἐλυπήθη διὰ τὴν διακοπὴν τῆς κατὰ μόνας συνομιλίας της μετὰ τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ.

— Διὰ τί νὰ ἔλθῃ; ἔλεγεν ὀλίγον ὠργισμένη· ἦτο τοσοῦτον εὐάρεστος ἡ συνομιλία μας....

Καὶ ὅμως ἐνδόμυχός τις φωνὴ ἐβόα πρὸς αὐτήν.

— Ἦτο εὐτύχημα, ὅτι ἦλθε, διότι ἂν δὲν ἤρχετο....

Ἡ σκέψις δὲν ἐπερατοῦτο· αἱ ἐντυπώσεις τοῦ περιπάτου δὲν τὴν ἄφινον νὰ τὴν συμπληρώσῃ ἢ ἴσως δὲν ἐπεθύμει νὰ τὴν συμπληρώσῃ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην διήρχετο πρὸ τοῦ μεγάρου τοῦ μεγάλου δουκός, ὅστις καθ' ὅσον ἐνόμιζεν ἡ Κλεοπάτρα δὲν εἶχεν ἐπανέλθει εἰσέτι ἐκ τῆς ἀποδημίας του. Ἅμα ἔφθασε πρὸ αὐτοῦ ἔστρεψε τὰ βλέμματα, ἵνα ἴδῃ τὴν κατοικίαν ἐκείνου, ὃν τέως ἠγάπα τοσοῦτον θερμῶς. Τὰ παράθυρα τοῦ μεγάρου ἦσαν ἀνοικτά, ἐντὸς δὲ τῆς δενδροστοιχίας, ἥτις ἔφερε πρὸς τὸ μέγαρον ἐβάδιζεν ἀνὴρ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀναστήματος. Ὁ θόρυβος τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης της ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνδρὸς καὶ οὗτως ἐστράφη. Ἦτο αὐτὸς ὁ μέγας δοὺξ Βορίς, ἀλλὰ πόσον ἠλλοιωμένος καὶ γεγηρακώς!

Τὸν εἶδεν, ἀλλὰ δὲν ᾐσθάνθη παλμοὺς ἐπὶ τῇ θέᾳ του! Καὶ ἦτο λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἀνήρ, ὃν εἶχε ἀγαπήσει ἄλλοτε τοσοῦτον;

Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο εἰλικρινής, καὶ ὡμολόγει ἐνδομύχως, ὅτι τὸν εἶχεν ἀγαπήσει ἄλλοτε ἐν τῇ διανοίᾳ της, ἀλλ' ἤδη ἡ φαντασιοπληξία ἐκείνη εἶχε παρέλθει καὶ ᾤκτειρεν ἑαυτὴν διὰ τὴν κουφότητα τῆς νεότητός της.

— Ἤμην νέα τότε, ἐσκέφθη, καὶ δὲν ἐγνώριζον τί εἶνε ὁ βίος. Ἐνεπνεόμην ὑπὸ παραφροσύνης ἴσως. Ἐνόμιζον, ὅτι ἠδυνάμην νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἄλλων, ἵνα ἀνέλθω, ἵνα γίνω μεγάλη... ἴσως δὲ καὶ ἤμην τοιαύτη ἄνευ τῆς ἀνοήτου αἰσθητικότητός μου......Δὲν πρέπει νὰ παραπονοῦμαι ἤδη, ἐξηκολούθησε, διότι ἔχω ὅ,τι ἐπεθύμησα· κοινωνικὴν θέσιν, περιουσίαν, ὑπόληψιν, πάντα τὰ ἀπέκτησα.....Τί ἄλλο δύναμαι νὰ ἐπιθυμήσω;

Ταῦτα διανοουμένη ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἵνα δυνηθῇ νὰ κατοπτεύσῃ κάλλιον τὴν ψυχήν της· ἀλλ' αἴφνης ἡ εἰκὼν τοῦ Οὐλρίκου τῇ παρουσιάσθη μὲ τοὺς μέλανας αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπ' αὐτῆς.

— Ὤ, ἐσκέφθη, δὲν γνωρίζω τί ἔχω, εἶνε φαίνεται ὁ ἀὴρ τῆς ἀνοίξεως ὅστις μὲ ἐπηρεάζει.— Ἁμαξηλάτα ἂς ἐπιστρέψωμεν..

Μετά τινας στιγμὰς καὶ πάλιν ἐκρότουν τὰ πέταλα τῶν ἵππων, ἐνῷ τὸ ὄχημα διήρχετο τὴν γέφυραν τοῦ μεγάρου της.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἀπὸ τῆς προχθὲς Πέμπτης ἤρξαντο αἱ τακτικαὶ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς διὰ τῶν ἐξελέγξεων τῶν ἐκλογῶν. — Ὁ βασιλόπαις Νικόλαος καταταχθεὶς ὡς [illegible] εἰς τὸ πυροβολικόν, ἤρξατο τακτικ[illegible] ὑπηρεσίας, ἀφοῦ ἔδωκε μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος τὸν νενομισμένον ὅρκον. — Ἐγένοντο δεκταὶ αἱ παραιτήσεις τῶν ἐν Βερολίνῳ, Βιέννῃ καὶ Ρώμῃ πρεσβευτῶν. — Ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, πρόσεδρος ὑπουργὸς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Ρωσίας, διωρίσθη ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας.— Ὁ κ. Μ. Παπαρρηγόπουλος, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Ρουμανίας, διωρίσθη τοιοῦτος παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Ρωσίας — Ὁ κ. Ἰωάννης Φαρμακόπουλος διωρίσθη πρόσεδρος ὑπουργὸς παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Ρουμανίας.— Ὁ κ. Ἰωάννης Γεννάδιος, πρόσεδρος ὑπουργὸς παρὰ τῇ βασιλίσσῃ τῆς Ἀγγλίας, διωρίσθη προαχθεὶς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς παρὰ τῇ αὐτῇ αὐλῇ.— Ἡ ἑταιρία τῶν «Φίλων τοῦ Λαοῦ», ἐξέλεξε τακτικὸν μὲν πρόεδρον τὸν κ. Κ Δηλιγιάννην, καθηγητὴν τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ του Ν. Π. Δηλιγιάννη, ἐπίτιμον δὲ πρόεδρον τὸν συνταγματάρχην κ. Χρυσοβεργην διὰ τὴν γενομένην ὑπ' αὐτοῦ τῇ ἑταιρίᾳ δωρεὰν τῶν 15 χιλ δραχμῶν καὶ διὰ τὴν δεκαετῆ αὐτοῦ διδασκαλίαν ἐν τῇ ἑταιρίᾳ.— Ἐκκυβευθέντος τοῦ λαχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐξήχθησαν οἱ ἑξῆς ἀριθμοί: 8310, 30832, 20965, 46074, 29520, 3404, 36221, 31248, 35793, 34967, 23167, 47420, 25518, 11920, 22719, 20526, 38527, 23987, 49555, 19932, 32793, 10539, 24278. Ὁ πρῶτος ἐκέρδισε δραχ. 2 ,000, οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ δραχ 2,500 ἕκαστος, οἱ πέντε μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δραχ. 500 ἕκαστος, οἱ δέκα μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δρχ. 300 ἕκαστος. Ἐξήχθησαν καὶ τεσσαράκοντα ἐπίλοιποι κερδίζοντες ἀνὰ δραχ. 100 ἕκαστος.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ἡ Πύλη ἐκήρυξεν, ὅτι σκοπεῖ νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὴν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πολιτείαν της. Ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεπῶς καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Τουρκίᾳ ἡ κατάστασις διατηρεῖται ἡ αὐτή, ἐπιτείνεται δὲ ὁ ἐρεθισμὸς τῶν ὀρθοδόξων.— Τὸ πρῶτον Ἰαπωνικὸν Κοινοβούλιον, ἱδρυθὲν δυνάμει τοῦ νέου συντάγματος τῆς αὐτοκρατορίας, ἤνοιξε πανηγυρικῶς τὰς πύλας του ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μικάδου ἐν Ὑοκοχάμᾳ. — Ὁ μέγας τραπεζιτικὸς οἶκος τῶν ἀδελφῶν Βαΐριγκ ἐν Λονδίνῳ, ὁ ἄρτι διαλυθεὶς ἕνεκα τῶν μεγάλων ζημιῶν, ἃς ὑπέστη, ἐπανιδρύθη ἤδη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Company of Baring Brothers and Co μὲ κεφάλαιον 1,000,000 λιρῶν, διῃρημένον εἰς δισχιλίας μετοχάς.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Σμύρνης ἐκομίσθη αὐτόσε ὁ ἐν Ἐρβεγλῇ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνευρεθεὶς ἀνδριὰς τοῦ Κλαυδίου Νέρωνος, θ' ἀποσταλῇ δὲ εἰς τὸ ἐν Κων)πόλει Τουρκικὸν μουσεῖον. — Ἐγένετο ἐν τῷ ἐνταῦθα γερμανικῷ ἀρχαιολογικῷ Ἰνστιτούτῳ, ἡ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Βινκελμάνου κατ' ἔτος τελουμένη ἑορτή. Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Dorpfeld καὶ ἀφηγηθεὶς ταξείδιόν του ἐν Κύπρῳ ὡμίλησε περὶ τῶν διαφόρων αὐτῆς μνημείων καὶ τῆς σημασίας, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης. Μετὰ τὸν κ. Dorpfeld ὡμίλησεν ὁ κ. Βόλτεν περὶ τῶν ἀγγείων τῶν καλουμένων λουτροφόρων καὶ περὶ τῆς σχέσεως τούτων πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν τάφων ἀναγεγλυμμένα ἀγγεῖα ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ ἐπέδειξε τοῖς παροῦσι διαφόρους πρὸς τοῦτο καταλλήλους εἰκόνας ἐπὶ διαφόρων δὲ ἀρχαίων χωρίων στηριζόμενος καὶ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μνημείων παρατηρήσεις διϊσχυρίσθη, ὅτι καὶ ταῦτα (τὰ ἐπὶ τῶν τάφων) εἶνε ἐπίσης λουτροφόροι, ὡς τοῦτο πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ὁ κ. Σ. Κουμανούδης ὑπέδειξεν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑβδομάδος, ἐνώπιον ζηλευτοῦ ἀκροατηρίου, ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν φίλος καὶ συνεργάτης, προσφιλὴς δὲ τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν μεταφραστὴς τοῦ Κριλὼφ κ. Ἀξιώτης ἀνέγνω τὴν ὑπ' αὐτοῦ συντελεσθεῖσαν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Βορὶς Γοδουνὼφ τοῦ Πούσκιν, ἧς τὸ πρῶτον μέρος ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη. Οἱ παρευρεθέντες συνεχάρησαν πάντες τὸν κ. Ἀξιώτην διὰ τὴν γλαφυρὰν καὶ ῥέουσαν γλῶσσαν τῶν στίχων του καὶ τὴν ἐν γένει ἐπιτυχίαν τῆς φιλοτεχνηθείσης μεταφράσεως, ἥτις ἀληθῶς θὰ συνδέσῃ πλειότερον ἔτι τὸ ὄνομά του πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ἀγάπην τῶν κλασικῶν τῆς Ρωσίας. Ἡ Ἑβδομὰς ἐκτὸς τῶν ἰδίων συγχαρητηρίων ἐκφράζει καὶ εὐχαριστήρια τῷ κ. Ἀξιώτῃ, ὅστις ἐγένετο ἡ αἰτία νὰ ἐγκαινιασθῶσι παρ' αὐτῇ καθαρῶς φιλολογικαὶ ἑσπερίδες, ἃς ἐτίμησαν καὶ θὰ τιμῶσιν ἐλπίζομεν διὰ τῆς προθύμου παρουσίας των οἱ ἐγκριτότεροι παρ' ἡμῖν λόγιοι.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ λόρδος Vinian ἔφθασεν εἰς Σῦρον καὶ ἐπισκεφθεὶς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ κ. Βιτάλη παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν τὴν κατασκευὴν ἐκ καλοῦ μαρμάρου ἀγάλματος παριστῶντος τὸν ναύαρχον Κανάρην πυρπολοῦντα.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Μεγάλη ἔκθεσις ἀγγελιοφόρων περιστερῶν ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Βερολίνῳ, ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐξετέθησαν 1296 περιστεραί, ὑπὸ 399 ἐκθετῶν, ἀνηκόντων εἰς 93 ἑταιρίας καὶ προερχόμεναι ἐξ ἑξήκοντα τεσσάρων διαφόρων μερῶν. Τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον ἐξέθετο ἰδιαιτέ-

ρως 25 στρατιωτικὰς περιστερὰς πάσης ἡλικίας ἀπὸ τοῦ 1883. Μετ' αὐτὰς ἔρχονται αἱ ἰδιωτικαὶ περιστεραί. Ἐν τῇ πρώτῃ κλάσει, αἱ διανύσασαι ὑπερεξακόσια χιλιόμετρα χωρὶς ν' ἀναπαυθῶτιν. Ἦσαν δὲ ἐν αὐταῖς 276, αἵτινες εἶχον διανύσῃ 800 χιλιόμετρα. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ μέγιστος τῶν διανυθέντων δρόμων. Κατὰ τὸν πρόεδρον τοῦ Συνδέσμου τῶν γερμανικῶν ἑταιριῶν τῶν Φιλοπεριστέρων, ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἀριθμεῖ σήμερον 3000 μέλη καὶ διαθέτει πλέον τῶν 70,000 περιστερῶν ἠσκημένων.

*

Ἐν τινι τῶν νοσοκομείων τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐγένετο ἐσχάτως εὐφυεστάτη ἐφαρμογὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Αἱ αἴθουσαι τῶν ἀσθενῶν ἠνώθησαν μετὰ τοῦ ἐντευκτηρίου διὰ τηλεφωνικῶν συρμάτων, οὕτω δὲ οἱ πάσχοντες ἐκ μολυσματικῶν νόσων δύνανται νὰ συνδιαλέγωνται μετὰ τῶν πορευομένων, ἵνα τοὺς ἐπισκεφθῶσιν, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου κινδύνου διὰ τοὺς τελευταίους τούτους.

*

Ἡ κατασκευὴ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Νοτίου Σιβηρίας ἀπεφασίσθη· θὰ ἔχῃ μῆκος 1567 βερστίων ἑκαστον βέρστιον ἰσοῦται πρὸς 500 μέτρα) καὶ θὰ διέρχηται διὰ τῆς Τόμσκης, Μαρίνσκης, Ἀτσίνσκης, Λούσκης, Νιζνῆ-Οὐδίνσκης καὶ Ἰρκούσκης. Μετὰ τοῦτον, ἑτέρα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ πέραν τῆς λίμνης Βαϊκάλ, ἔχουσα μῆκος 1000 βερστίων, θὰ διήκῃ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τῆς Βαϊκάλ ἄχρι τῆς πόλεως Στρετένσκης ἐπὶ τῆς Σίλνας, διακόπτουσα παρὰ τὴν Τσίταν τὴν ἅλυσιν τῶν ὀρέων Ζαβλονόι. Ἐπὶ τέλους θὰ κατασκευασθῇ ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Οὐσσουρί, ἔχων μῆκος 388 βερστίων καὶ συνενῶν τὸ Οὐσσουρὶ μετὰ τοῦ Βλαδιβοστόκ. Εἰς τὰς γραμμὰς ταύτας θὰ προστεθῶσι συνδετικαί τινες γραμμαὶ μήκους 31 βερστίων καὶ οὕτω ὁ μέλλων νὰ κατασκευασθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος σιβηρικὸς σιδηρόδρομος θὰ ἔχῃ μῆκος ἐν ὅλῳ 2982 βερστίων.

Αἱ διὰ τὴν κατασκευὴν ταύτην δαπάναι ὑπελογίσθησαν εἰς 122 ἑκατομμύρια ρουβλίων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ κινητοῦ ὑλικοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων 59 ἑκατομμύρια διὰ τὴν γραμμὴν τῆς κεντρικῆς Σιβηρίας, 23 διὰ τὴν τοῦ Οὐσσουρὶ καὶ 48 διὰ τὴν τῆς Βαϊκάλ.

*

Χιλιοστὸς ἀνταγωνιστὴς τοῦ Κώχ.

Ἐν τῇ Ἰατρικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Παρισίων ἀνεγνώσθη ἀνακοίνωσις ἰατροῦ τινος ἐξ Ἀλεξανδρείας, δι' ἧς οὗτος ἀγγέλλει, ὅτι εὗρε φάρμακον θαυματουργότερον ἀκόμη τῆς λύμφης τοῦ Κώχ, θεραπεῦον οὐ μόνον τὴν φυματίωσιν ἀλλὰ καὶ τὴν διφθερίτιδα, τὴν σίφυλιν, καὶ ἄλλας ἀκόμη μολυσματικὰς νόσους. Ὁ ἰατρὸς οὗτος κρατεῖ ἐπίσης μυστικὸν τὸ φάρμακόν του, οὐχ ἧττον παρέχει τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὅπως παρασκευάσῃ τοῦτο ἔκαμε τὴν συντομωτέραν ὁδόν, ἀοξάμενος ἀπὸ τῆς μουμιοποιήσεως τῶν αἰγυπτίων. Ὁ Ἡρόδοτος τῷ παρέ γε τὰς ὠφελιμωτέρας τῶν πληροφοριῶν, ἡ δὲ νεωτέρα ἐπιστήμη τῷ ἐπέτρεψε νὰ παρασκευάσῃ τὸ τελειότερον φάρμακον!

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ε. Εἶνε φιλοφροσύναι μεταξὺ συναδέλφων. Ἡ ὀξεῖα θέλει περισπωμένην καὶ ἡ περισπωμένη ὀξεῖαν..—Ἄργ. Βεβαίως ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπέστη καὶ ἐκεῖθεν πολλὰς καταδρομὰς καὶ ὕβρεις· ἀλλὰ τὸ Βυζάντιον μόνον ἦτο ὀρθόδοξον καὶ ὁ ἀγὼν ἦτο μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἢ κατὰ τῶν Ἑλλήνων.—Κ. Π. Ι. Ρόδον Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — Φίλῳ Μ. Ὡραῖαι ἀρχαὶ ἀλλ' ἀπραγματοποίητοι πρὸς τὸ παρόν. «Θέντοντες, ἔλεγον, ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἐργάτου τὸ ψηφοδέλτιον, ἀφαιρεῖτε ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὅπλον»! Καὶ ὅμως βλέπετε τοὺς ἰδικούς μας; Καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο!...—Κολυβρίῳ. Ἐκτὸς τοῦ κομψοῦ ψευδωνύμου σας καὶ τῶν ἑξῆς στίχων:

Νειὰ ποῦ χρωστᾷς τὴ δόξα σου
Σὲ κάλλη ζηλεμμένα,
Γιὰ δὲς τὰ ρόδα τ' Ἀπριλιοῦ
Πῶς εἶνε μαραμμένα!

ἄλλο τι δὲν εὕρομεν ἄξιον τῶν ἀναγνωστῶν μας.—Π* Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ διηγήματός σας Ἄνευ θείου προσθέσατε: καὶ φωσφόρου!—Ε. Ρ. Ὀδησόν. Ἐλήφθη. Εἴμεθα πάντοτε βέβαιοι περὶ τῶν εὐμενῶν ὑμῶν διαθέσεων καὶ εὐχαριστοῦμεν. — Α. Π. Γαλάζιον Εὐχαριστοῦμεν. Δημοσιευθήσεται ἐν καιρῷ. — Α. Θ. Κ. καὶ Ι. Α. Σμύρνην. Κ. Μ. Σ., Ι. Π. Ε. Ε. Στ. Δ. Κ/πόλιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ἀποδείξεις ἐστάλησαν.—Εὐστ. Δ. Φολέστιον. Αἰδ. κ. Α. Μόσχαν. Ἐγράψαμεν ταχυδρομικῶς.—Κ. Π. Μάντσεστερ. Ἐγράψαμεν ἐσωκλείοντες ἀποδείξεις. Ἐλπίζομεν, ὅτι ὅπως πάντοτε οἱ φίλοι συνδρομηταὶ τοῦ Μάντσιστερ θὰ σπεύσωσι νὰ πληρώσωσι ταύτας.—Θ. Α. Ἐνταῦθα. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὸ μέγεθος πρὸ πάντων. Θὰ ἐνεθουσιαζόμεθα ὅμως πλειότερον... μὲ τὸν χάρτην τῆς ἐπιστολῆς... ἂν ἦτο ἄγραφος.

Α. Φ. ΦΑΓΚΑΒΗ
ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Δούκας. — Φροσύνη. — Ὁ Μνηστὴρ τῆς Ἀρχοντούλας· ὁ τόμος . . . . . δρ. 4
Ἡ Παραμονή.—Τοῦ Κουτρούλη ὁ Γάμος.—Διὸς ἐπίσκεψις· ὁ τόμος . . . . . δρ. 4

ΕΜΜΕΤΡΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Σοφοκλέους Ἀντιγόνη. — **Ἀριστοφάνους** Νεφέλαι.—Εἰρήνη.—Τὰ Ὄρνεα· ὁ τόμος... δρ. 4
Τάσσου Ἡ Ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Α'. ὁ τόμος . . . . . δρ. 4
Τάσσου Ἡ Ἐλευθέρωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Μέρος Β'. ὁ τόμος . . . . . δρ. 4
Αἐσσιγκ. Νάθαν ὁ Σοφός.—**Σχίλλερ** Γουλιέλμος Τέλλος· ὁ τόμος . . . . . δρ. 4
Δάντου Κόλασις — **Αἰσχύλου** Πέρσαι **Γαΐτου** Ἰφιγένεια. — **Σαικσπεύρου** Ἰούλιος Καῖσαρ· ὁ τόμος . . . . . δρ. 4

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΚΕΛΛΩΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ
ΧΑΡΑΚΤΑΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΣΦΡΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΩΝ
Monogrammes
Σφραγῖδες ἐξ ἐλαστικοῦ παντὸς εἴδους

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ · ΚΑΡΤΟΝΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ · ΧΑΡΤΗΣ ΑΙΒΟΥΜΙΝΕ · ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΧΑΡΤΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛΟΙ · ΠΛΑΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑΙ · ΣΑΠΩΝΕΣ ΑΓΓΛΙΚΟΙ · Τὰ καλλίτερα ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι ΚΑΤΑΣΤΙΚΑ · ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΑ · ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙ... · ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

Α. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΧΗΜΕΙΑΣ
Τιμᾶται δρ. 4.
ΑΘΗΝΑΙ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Καθηγητὴς ἔχων διαθεσίμους ὥρας τινάς, ἀναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἐν βραχεῖ διαστήματι καὶ μὲ συγκαταβατικὰ σχετικῶς δίδακτρα. Ἡ «Ἑβδομὰς» συνιστᾷ αὐτὸν δια τὴν καλὴν καὶ πρακτικὴν αὐτοῦ μέθοδον.

Διεύθυνσις Ὁδ. Πινακωτῶν 29.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμῆμα Πειραιῶς--Κορίνθου--Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.30π	11.10	12.30	Πάτραι ἀν.	6.45π	11.30	—
Ἀθῆναι »	7.—	11.45	1.—	Αἴγιον »	8.25	12.46	—
Κόρινθος ἄφ.	9.52	2.55	4.17	Κόρινθος »	12.—	4.25	6.50π
Αἴγιον »	1.36	6.15	—	Ἀθῆναι ἄφ.	3.07	7.25	10.10
Πάτραι »	2.55	7.55	—	Πειραιεὺς »	3.35	7.55	10.40

Τμῆμα Κορίνθου Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος ἀν.	3.20 μ. μ.	Μύλοι ἀν.	7.40 π. μ.
Ἄργος ἄφ.	5.30 »	Ναύπλιον »	8.45
Ναύπλιον »	6.05 »	Ἄργος ἄφ.	9.20
Μύλοι »	6.08 »	Κόρινθος »	11.30

Τμῆμα Πατρῶν.- Πύργου ἀπὸ 1 Αὐγούστου

	π.μ.	μ.μ.	μ.μ.		π.μ.	μ.μ.	μ.μ.
Πάτραι ἀν.	7.—	3.45	5.10	Πύργος ἀν.	6.40	3.15	4.30
Ἀχαΐα ἄφ.	7.50	4.28	6.15	Γαστούνη »	8.01	4.26	6.17
Μανωλὰς »	8.50	5.20	7.25	Λεχαινὰ ἄφ.	8.24	4.50	6.45
Λεχαινὰ »	9.23	5.50	8.05	Λεχαινὰ »	8.27	4.53	6.—π.
Λεχαινὰ ἀν.	9.26	5.53	6.20π	Μανωλὰς »	8.57	5.26	6.37
Γαστούνη »	9.50	6.16	6.46	Ἀχαΐα »	9.47	6.25	7.51
Πύργος »	11.15	7.40	8.30	Πάτραι ἄφ.	10.30	7.15	8.55

Αἱ ἁμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐναλλάξ. Τοπικαὶ ἁμαξοστοιχίαι καθ' ἑκάστην εἰς ὅλα τὰ τμήματα.

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Ὀδοντοϊατρὸς
Ὁδ. Πατησ. 9

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμᾶται Δραχμῆς

Ε. ΣΤΑΝΛΕΥ
Η ΓΗ
ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΓΕΩΡΓ. ΑΔΡΑΚΤΑ
Τιμᾶται Δραχ. 5

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ